

ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล
Screen Printing, Color Line Aesthetics of four large pagogas

มินทร์ลดา จักรชัยอนันต์

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน
ประจำปีงบประมาณ 2563
ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่องานวิจัย	ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล
ชื่อผู้วิจัย	มินทร์ลดา จักรชัยอนันท์
คำสำคัญ	สุนทรียะ, พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล
ปีงบประมาณ	2563

บทคัดย่อ

โครงการภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสถาปัตยกรรมทางศาสนานำมาสู่การสร้างสรรคผลงานศิลปกรรม ถ่ายทอดคุณค่าความงามขององค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล ที่ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สร้างสรรคผลงานด้วยกระบวนการภาพพิมพ์ตะแกรงไหม จำนวน 12 ชิ้น

ผู้วิจัยสร้างสรรคผลงานศิลปะที่เกิดจากความประทับใจองค์พระมหาเจดีย์ ที่เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อ ความศรัทธา และเป็นศูนย์รวมแห่งคุณความดี โดยนำความงามของวัตถุซึ่งปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมมาสู่การสร้างสรรคผลงานศิลปะในลักษณะกึ่งนามธรรม ด้วยกระบวนการภาพพิมพ์ตะแกรงไหม 4 สี (CMYK) สร้างความงามที่สัมพันธ์เคลื่อนที่ระหว่างพระมหาเจดีย์ทั้ง 4 องค์ กับพื้นที่ว่างในดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ตามจินตนาการ

ผลงานวิจัยสร้างสรรคชุดนี้ ผ่านการศึกษาอย่างสร้างสรรคทั้งทางด้านเทคนิควิธีการ แนวความคิด และรูปแบบในการแสดงออก นำเสนอความรู้สึกประทับใจและสร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้ชมได้เข้าถึงสุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล เกิดความรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าทางความงามที่รุ่งเรืองภายในจิตใจ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความเอื้อเฟื้อและเมตตากรุณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาานฤมิตศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้และประเมินผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผศ.เฉลิมศักดิ์ รัตนจันทร์ ที่ปรึกษาโครงการ และคณาจารย์สาขาวิชาภาพพิมพ์ที่ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนตรวจสอบข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้

ทั้งนี้ขอกราบขอบคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณวิจัยในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

หากประโยชน์อันใดที่จะเกิดขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ ขออุทิศกรรมนี้จงอุทิศแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน

คำนำ

ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล (Screen Printing, Color Line Aesthetics of four large pagogas) ผ่านกระบวนการค้นคว้าอย่างมีระบบ ผู้วิจัยดำเนินการการวิเคราะห์วรรณกรรม ที่สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ วิเคราะห์ตัวอย่างผลงานของศิลปิน วิเคราะห์เทคนิคเพื่อนำไปใช้ในงานศิลปะและสรุปแนวทางการพัฒนาผลงานศิลปะและพัฒนาความรู้ในการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณค่า ความงาม ก่อเกิดสุนทรียภาพ ต้องฝึกปฏิบัติงานและพัฒนาเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ให้เกิดความชำนาญ ผู้วิจัยหวังว่าความรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มินทร์ลดา จักรชัยอนันท์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
คำนำ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาในงานวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
2 อิทธิพลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	
2.1 อิทธิพลจากความเชื่อเรื่องเจตีย์คือสัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่และความดีงาม.....	6
2.2 อิทธิพลจากสุนทรียที่ปรากฏในองค์พระมหาเจตีย์สี่รัชกาล.....	8
2.3 อิทธิพลจากงานศิลปกรรม.....	24
3 วิธีดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์.....	
3.1 ศึกษาหาทัศนธาตุที่ปรากฏซึ่งความงามในองค์พระมหาเจตีย์สี่รัชกาล เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	30
3.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม.....	41
4 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	
4.1 วิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ระยะที่ 1.....	68
4.2 วิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ระยะที่ 2.....	71
4.3 วิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ระยะที่ 3.....	79
5 สรุปและอภิปรายผล.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ประวัติผู้วิจัย.....	85

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	พระมหาเจดีย์มุนีบัวตบบริวารและพระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย.....	3
2	แสดงตำแหน่งที่ตั้งพระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล.....	8
3	พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชดาญาณ.....	9
4	พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน.....	10
5	พระมหาเจดีย์มุนีบัวตบบริวาร.....	11
6	พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย.....	12
7	องค์ประกอบของพระมหาเจดีย์.....	14
8	แบบพระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย.....	16
9	บทกลอนกลุ่มเด็ก (โนเนน)	24
10	รูปทรงแสงบนหอไตร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....	26
11	Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte	28
12	ผังย่อไม้ 20	30
13	โครงสร้างเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย.....	31
14	เขียนลายเส้นโครงสร้างพระมหาเจดีย์.....	32
15	โครงสร้างพระมหาเจดีย์.....	33
16	รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชดาญาณ.....	34
17	รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน.....	35
18	รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์มุนีบัวตบบริวาร.....	36
19	รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย.....	37
20	ภาพร่างระยะที่ 1	38
21	ภาพร่างระยะที่ 2.....	39
22	ภาพร่างระยะที่ 3	40
23	การสร้างแม่พิมพ์โดยการเขียนด้วยปากกาและดินสอไข.....	41
24	การปาดกาวอัด.....	42

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
25 การฉายแสง	43
26 การล้างคราบขาวอัด	44
27 การปิดหมึกพิมพ์	45
28 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหมสีเดียว.....	46
29 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหมสีประจำองค์พระมหาเจดีย์พระมหาเจดีย์ทรง พระศรีสุริโยทัย.....	47
30 แม่พิมพ์โดยการเขียนด้วย Apple Pencil แบบแยก Layer	48
31 ภาพแสดงการพิมพ์ทับซ้อนกันของสีโดยการเขียนแบบแยกบล็อก.....	49
32 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหมหลายสี.....	50
33 กำหนดจุดมาร์ค	51
34 แสดงการแปลงโหมดสี CMYK	52
35 แสดง Channel	52
36 แสดงการแบ่ง 4 Channels.....	53
37 แสดง Bitmap	54
38 การพิมพ์ CMYK	55
39 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม CMYK	56
40 แม่พิมพ์โดยการเขียนด้วย Apple Pencil.....	57
41 รูปแบบผลงานสร้างสรรค์.....	58
42 แสดงเส้นตรงและเส้นโค้ง	60
43 แสดงสี	61
44 แสดงแสงและเงา.....	62
45 แสดงพื้นที่ว่าง.....	62
46 แสดงพื้นผิว	63
47 แสดงมวลหรือปริมาตร.....	64

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
48 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1	65
49 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2	66
50 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 3	67
50 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 4	69
51 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 5	70
52 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 6	72
53 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 7	73
54 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 8	74
55 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 9	75
56 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 10	76
57 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 11	77
58 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 12	78

บทที่ 1

บทนำ

วัดพระเชตุพนตามประวัติเดิมเป็นวัดเก่าแก่ที่ราษฎรสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ในรัชกาลพระเพทราชา พ.ศ. 2224 - 2246 มีชื่อเรียกว่า "วัดโพธาราม" หรือ "วัดโพธิ์" (สุริยา รัตนกุล, 2550, 105) ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์วัดโพธารามตั้งอยู่ในเขตเมืองหลวงพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวัดนี้ขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2331 และเลื่อนฐานะเป็นพระอารามหลวง เมื่อแล้วเสร็จในพ.ศ. 2344 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า "วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาวาส" เป็นวัดประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เปรียบเสมือนเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศ เนื่องจากเป็นที่รวมจารึกสรรพวิชาหลายแขนง และทางยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำโลกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อ มีนาคม พ.ศ. 2551 และในวันที่ 16 มิถุนายน 2554 ทางยูเนสโก ได้ขึ้นทะเบียนจารึกวัดโพธิ์จำนวน 1,440 ชิ้น เป็นมรดกความทรงจำโลกในทะเบียนนานาชาติ จัดได้ว่าเป็นวัดที่มีพระเจดีย์มากที่สุดในประเทศไทย โดยมีจำนวนประมาณ 99 องค์ พระเจดีย์ที่สำคัญ คือ พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล

สมัยรัชกาลที่ 1 ทรงอัญเชิญโคลนพระศรีสรรเพชญ์มาจากวัดพระศรีสรรเพชญ์ ด้วยทรงพระประสงค์จะหล่อพระศรีสรรเพชญ์องค์นี้ขึ้นใหม่ แต่หลังจากทรงปรึกษากับคณะสงฆ์แล้ว คณะสงฆ์ได้ทูลทวายเป็นการนำโคลนพระศรีสรรเพชญ์มาหลอมใหม่นั้นถือเป็นกาลกิณี ไม่เป็นมงคลแก่บ้านเมือง จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ทรงสร้างเจดีย์ขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ดาณู แล้วถวายชื่อว่า "พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญ์ดาณู" ดังปรากฏหลักฐานกล่าวถึงการสถาปนาพระมหาเจดีย์องค์นี้อยู่ในจารึกเรื่องทรงสร้างวัดพระเชตุพนฯ ครั้นรัชกาลที่ 1 ความว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระราชวงศานุวงศ์ เสนาพดุมามาตย์ ราชบุโรหิต โหราจารย์ มาอยู่ที่ลานพระมหาเจดีย์ จึงให้ชักชะลอพระพุทธปฏิมากรทรงพระนามพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งชำรุดรับมาแต่กรุงเก่าเข้าวางบนราก ได้ศุภฤกษ์ประคิมฆ้อง กลอง แตรสังข์ ดุริยางค์ ดนตรี พิณพาทย์ เสด็จทรงวางอิฐทอง อิฐนาก อิฐเงิน ก่อราก ขอบทูลละอองธูสิพระบาททั้งปวงก็ระดมกันก่อฐานกว้าง 8 วาถึงที่บรรจ จึ่งเชิญพระบรมธาตุและฉลองพระเขี้ยวแก้วองค์ 1 พระเขี้ยวทองคำ 1 บรรจในท้องพระมหาเจดีย์แล้วก่อสืบท่อไปจนสำเร็จ ยกยอดสูง 82 ศอก ทำพระระเบียงล้อม 3 ด้าน ผนังนั้นเขียนนิยายรามเกียรติ์ จึ่งถวายพระนามว่า พระเจดีย์ศรีสรรเพชญ์ดาณู (ศานติ ภัคคีคำ, 2552, 58)

ในสมัยต่อมา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้ทรงบูรณะวัดพระเชตุพนมิ่งคลาราม ในปี พ.ศ.2377 โดยโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีพิพัฒน์กับพระยาเพชรพิไชย เป็นผู้บูรณะ สิ่งสำคัญที่ทรงบูรณะได้แก่ พระอุโบสถและพระเจดีย์เก่า โดยเฉพาะพระมหาเจดีย์ที่ รัชกาลที่ 1 ทรงสถาปนา ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อก่อนหน้า พระองค์ได้กรุกระเบื้องเคลือบสีเขียว และทรงสร้างพระมหาเจดีย์ขึ้นใหม่อีก 2 องค์ (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2551, 175) ดังความที่ปรากฏหลักฐานอยู่ในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) ความว่า

จึงทรงพระราชดำริว่า แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 1 ทรงสถาปนาพระเจดีย์ในวัดพระเชตุพน องค์ 1 สูง 20 วา 2 คอก บรรจุพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งได้มาแต่กรุงเก่า ที่พม่าเอาเพลิงสุ่มเอาทองคำหุ้มนั้น ยังเหลืออยู่แต่ทองเหลืองชำระดูปรุไปทั้งพระองค์ จะแก้ไขก็ไม่ได้ จึงเชิญเข้าบรรจุไว้ พระราชทานชื่อว่ามหาเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ หุ้มด้วยดีบุก จะก่อสร้างขึ้นถวายในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิราชเจ้าองค์ 1 และเป็นส่วนในแผ่นดินปัตยุบันองค์ 1 เรียงกันเป็นแถวไป จึงโปรดให้ช่างทำต่อองค์กลางข้างเหนือขึ้นองค์ 1 ประดับกระเบื้องขาว อุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิราช (สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย) พระราชทานชื่อว่า พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรกนิทาน องค์กลางของพระบาทสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช (สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) ให้ประดับด้วยกระเบื้องเขียว องค์ข้างใต้ให้ประดับด้วยกระเบื้องเหลืองอุทิศเป็นส่วนในพระองค์ (สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) พระราชทานชื่อ พระมหาเจดีย์มุนีปัตตะปริกขาร (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี, 2504, 164-165)

ครั้นถึงสมัยพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมัยรัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลขึ้น ตามแบบอย่างการสร้างพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลดังที่เคยมีมาอยู่ก่อน คือ พระเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ ประจำรัชกาลที่ 1 พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรกนิทาน ประจำรัชกาลที่ 2 และพระมหาเจดีย์มุนีปัตตะปริกขาร ประจำรัชกาลที่ 3 ซึ่งพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าให้ถ่ายแบบมาจากเจดีย์ศรีสุริโยทัย วัดสวนหลวงสราญวรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหลักฐานการสร้างเจดีย์ประจำพระองค์ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีปรากฏความอยู่ในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) เรื่องสร้างพระเจดีย์และถวายพระนามพระประธานในวิหารวัดพระเชตุพน ดังความต่อไปนี้

ครั้นมาถึงเดือนสิบสองแรมสิบสี่ค่ำสิบห้าค่ำ เดือนอ้ายขึ้นค่ำหนึ่ง จะได้ตั้งพิธีสวดพระพุทธมนต์ ก่อฤกษ์พระเจดีย์ในวัดพระเชตุพน ทรงพระราชดำริให้แต่เดิมว่า แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ได้ทรงสถาปนาพระเจดีย์ขึ้นไว้องค์หนึ่ง สูงเส้นสองคอก ครั้นมาถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้สร้างอุทิศถวายสมเด็จพระชนกาธิราชขึ้นข้างเหนือองค์หนึ่ง สร้างเป็นส่วนของพระองค์ท่านองค์หนึ่งอยู่ข้างใต้ พระเจดีย์ทั้งสามองค์นี้สูงเท่ากัน ก็ในแผ่นดินปัตยุบันนี้ทรงพระราชศรัทธาจะสร้างขึ้นอีกพระองค์หนึ่ง แต่โปรดอย่างพระเจดีย์วัดสวนหลวงกรุงเก่า จึง

ให้ช่างขึ้นไปถ่ายอย่างนั้นมา ได้จัดการทำรากพระเจดีย์ก่อต่อองค์กลางออกมาข้างตะวันตก...แลพระเจดีย์องค์ใหม่นี้ทรงพระราชดำริห์ว่า พระเจดีย์องค์เหนือประดับด้วยกระเบื้องขาว องค์กลางประดับด้วยกระเบื้องเขียว องค์ข้างใต้ประดับด้วยกระเบื้องเหลือง ก็องค์ในแผ่นดินนี้จะประดับด้วยกระเบื้องสีขาบ...อนึ่งพระเจดีย์ใหญ่สี่พระองค์เป็นของสำหรับสี่แผ่นดิน แลในแผ่นดินต่อ ๆ ไปภายน่าจะต้องสร้างต่อไปนั้นหามิได้ ไม่เป็นธรรมเนียมเพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสี่แผ่นดินนั้น ท่านได้ทรงเห็นพระสี่พระองค์ในเวลาพระชนม์ของท่าน ก็การต่อไปภายน่าพระเจ้าอยู่หัวซึ่งจะได้ทรงเห็นทั้งสี่พระองค์ อย่างมีแล้วจึงไม่เป็นธรรมเนียม (ข้า บุนนาค, 2547,95-97)

จากข้อความในพระราชพงศาวดารที่ไม่มีพระราชประสงค์ให้มีการสร้างพระมหาเจดีย์ขึ้นไว้ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามอีก จึงทำให้การสร้างพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลมีเพียง 4 องค์เท่านั้น โดยพระมหาเจดีย์ทั้ง 4 องค์มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่ออุทิศเป็นพระราชกุศลแต่เท่านั้น มิได้มีการบรรจุอัฐิไว้ภายในแต่อย่างใด แต่ก็ถือว่าเป็นพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ 1 - 4

ภาพที่ 1 พระมหาเจดีย์มุนีปัตติบริหารและพระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย
ที่มา : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหาในงานวิจัย

โครงการภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์ศรีรัชกาล ผู้วิจัย นำเสนอผลงานศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากองค์พระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ 1 - 4 สถาปัตยกรรมทางศาสนาอันงดงาม ที่แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของการรวมพลังศรัทธาของบรรพบุรุษไทยที่สร้างเจดีย์อันศักดิ์สิทธิ์เป็นที่บูชา สักการะ เป็นศูนย์รวมจิตใจให้แก่พุทธศาสนิกชนคนรุ่นหลังสืบต่อมา เพื่อใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย

"พุทธศิลป์" แสดงให้เห็นว่าเมื่อมนุษย์มีความศรัทธาก็จะทุ่มเทอุทิศตนเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะอันวิจิตร ไม่ว่าจะเป็นศาสนสถาน เช่น วัด อุโบสถ เจดีย์ วิหาร หรือศาสนวัตถุ เช่น พระพุทธรูป ตู้พระธรรม ธรรมาสน์ แม้กระทั่งภาพวาดหรือจิตรกรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อให้เกิดความดีและความงามในจิตใจ เป็นรากฐานที่ดีทั้งความคิด ความเชื่อ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม

พุทธศิลป์สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการปฏิบัติตามหลักธรรม โดยมุ่งเน้นความงามที่แฝงไว้ด้วยปรัชญาธรรมทางวัตถุ สร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา พุทธศิลป์เป็นสิ่งที่ช่วยโน้มน้าวจิตใจของพุทธศาสนิกชน ให้เกิดความศรัทธา ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา จุดกำเนิดของพุทธศิลป์ เชื่อกันว่าอาจจะมีมาตั้งแต่ในสมัยพุทธกาล ดังเห็นได้จากการสร้างวัดเชตวันของอนาถปิณฑิกเศรษฐี วัดปุพพารามของนางวิสาขา หรือวัดเวฬุวันของพระเจ้าพิมพิสาร เป็นต้น แต่วัดในสมัยนั้นอาจเน้นในเรื่องของความสงบ ร่มรื่น และการอยู่กับธรรมชาติ แต่ต่อมาพุทธศิลป์ได้มีวิวัฒนาการที่มุ่งเน้นความงาม ความสุนทรีย์ และการสื่อความหมาย เกิดเป็นงานศิลปกรรมอันทรงคุณค่ามากมาย

พุทธศิลป์ในดินแดนของประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก และได้ถูกสร้างติดต่อกันมาเป็นเวลานานนับพันปีตั้งแต่ในสมัยทวารวดี ส่วนมากสร้างขึ้นในปริมณฑลของวัดเพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ช่างฝีมือที่ได้สร้างงานพุทธศิลป์จะเนรมิตผลงานด้วยความทุ่มเทและด้วยพลังศรัทธาอันแรงกล้าเพื่อเป็นพุทธบูชา ศิลปะได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการชวนคนให้เข้าวัด เป็นสื่อในการรับรู้ และให้เกิดความเข้าใจในหลักธรรม สามารถช่วยขัดเกลาจิตใจให้เป็นกุศล ก่อเกิดเป็นความสงบ อารมณ์แห่งพุทธศิลป์ที่ดีสามารถช่วยเสริมสร้างพลังด้านบวกให้กับจิตใจได้ และพุทธศิลป์ไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือที่จะน้อมนำให้ผู้พบเห็นเข้าถึงหลักธรรมเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเครื่องมือทำให้ตัวผู้สร้างสรรค์เองได้ฝึกฝนและพัฒนาจิตใจไปด้วย เพราะในระหว่างการสร้างผลงานนั้นจะต้องมีสมาธิ จิตที่เป็นสมาธิ และยังต้องศึกษาหลักธรรมเพื่อที่จะถ่ายทอดผลงานออกมาได้อย่างสมบูรณ์

จากขนบธรรมเนียม ประเพณี และคติความเชื่อ ผสานสอดแทรกกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติ และความเชื่อมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก่อเกิดเป็นงานศิลป์ไทยที่มีเอกลักษณ์และมีความงามอย่างลงตัว ศิลปกรรมชิ้นเอกของไทยแทบทุกชิ้นล้วนแล้วแต่เป็นศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาหรือเป็นพุทธศิลป์ จึงอาจกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดของ

ศิลปะไทยอันวิจิตร ที่ได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชาตินับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในฐานะพุทธศาสนิกชนและคนไทย จึงควรทวงแหวนรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่แผ่นดินไทยต่อไป เพราะถ้าพระพุทธศาสนาสูญหายไป ก็เท่ากับเอกลักษณ์ความเป็นชาติของไทยถูกทำลาย

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถาปัตยกรรมทางศาสนานำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ถ่ายทอดคุณค่าความงามขององค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล ที่ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
2. สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล ผู้วิจัยนำเสนอผลงานศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจในองค์พระมหาเจดีย์ ซึ่งประกอบไปด้วยความงดงามของเส้น สี สัน พื้นผิว ในรูปแบบการทำซ้ำและตัดทอนรายละเอียด สร้างให้เกิดความกลมกลืนกันระหว่างพื้นที่ว่างและสถาปัตยกรรม แสดงความรู้สึกเคารพและศรัทธา จำนวน 12 ชิ้น

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหาทัศนธาตุที่ปรากฏซึ่งความงดงามในองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล
2. ศึกษาผลงานศิลปกรรมของศิลปินทั้งในและต่างประเทศ หาเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานให้เหมาะสมกับรูปแบบและแนวคิด
3. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ทดลองหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ เพื่อใช้ตอบสนองความคิดที่มีอยู่และเข้าสู่กระบวนการร่างภาพต้นแบบผลงาน
4. นำภาพร่างไปขอคำแนะนำจากอาจารย์หรือผู้รู้และปรับปรุงภาพร่าง
5. สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล
6. เผยแพร่ผลงาน วิเคราะห์มุมมองและความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วรวบรวมเป็นประเด็นความรู้และสรุปผลการวิจัยและงานสร้างสรรค์

บทที่ 2

อิทธิพลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 อิทธิพลจากความเชื่อเรื่องเจดีย์คือสัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่และความดีงาม

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในสังคมไทย พุทธศาสนิกชนจะสร้างวัด สร้างเจดีย์ เป็นสัญลักษณ์แห่งความยิ่งใหญ่และความดีงาม เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับสักการบูชา เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจรวมพลังศรัทธา ให้ความรู้สึกลึกซึ้งเหมือนกับว่าได้สัมผัสศักดิ์สิทธิ์คอยคุ้มครองป้องกันอันตราย มีสิริมงคลอยู่ในตัว เมื่อจิตใจรวมอยู่ที่ใด ความศักดิ์สิทธิ์ก็รวมด้วย

เจดีย์จึงเป็นที่รวมพลังศรัทธา รวมพลังจิตใจ รวมพลังศักดิ์สิทธิ์ เจดีย์ถือเป็นสิ่งดึงดูดใจที่ดีที่สุดของสังคมไทย เป็นศูนย์รวมแห่งคุณความดีหลายอย่าง เช่น

1. บรรพบุรุษ คนโบราณนิยมที่จะสร้างเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิธาตุของบรรพบุรุษ ในเจดีย์จึงมีบรรพบุรุษสถิตอยู่ แม้จะเป็นเพียงชิ้นส่วนกระดูก แต่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกหลานได้
2. กตัญญูกตเวทิตาธรรม คนไทยสำนึกในคุณความดีของบรรพบุรุษ จึงสร้างเจดีย์เป็นที่บรรจุอัฐิธาตุ แม้ท่านเหล่านั้นจะเสียชีวิตไปแล้ว ลูกหลานก็ยังอยากที่จะยกย่องเชิดชู ประกาศคุณความดีของตนให้โลกรู้ เป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตาธรรม
3. ศรัทธา เจดีย์ที่สำคัญในประเทศไทยล้วนมีพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรจุอยู่ หรือมีพระบรมธาตุ พระธาตุบรรจุอยู่ เช่น เจดีย์ภูเขาทอง วัดสระเกศ พระธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ พระธาตุหิรัญผุยัฒย จังหวัดลำพูน พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม พระบรมธาตุเจดีย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พระธาตุ (เจดีย์) เหล่านี้ เป็นศูนย์รวมศรัทธามหาศาลของมหาชนทุกสารทิศ หลังไหลมารวมกันบูชาสักการะไม่ขาดสาย

เจดีย์ถือเป็นแดนศักดิ์สิทธิ์ มีคนกล่าวว่า “ประเพณีการสร้างเจดีย์นี้ ถือเป็นความชาญฉลาดของบรรพบุรุษไทยที่จะสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไทยสู่ลูกหลานชั่วกัลป์ เป็นมรดกตกทอดสืบเนื่องไปเป็นพัน ๆ ปี เจดีย์แสดงถึงความเป็นไทย เป็นปูชนียสถานเป็นมิ่งขวัญคู่บ้านคู่เมือง เป็นที่กราบไหว้บูชาของพุทธมามกะ บ่งบอกถึงความรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาและจิตใจของคนไทย”

การบูชาเจดีย์มีอานิสงส์สูงสุด ดังข้อความในคัมภีร์ภูฏวงศ์ตอนหนึ่งว่า “เป็นอันว่าพระเจ้าอโศกธรรมราชาได้โปรดให้สร้างพระเจดีย์ขึ้น 8 หมื่น 4 พันในพื้นที่ชมพูทวีปด้วยอาการอย่างนี้ พระสถูปทั้งปวงนั้น เป็นประดุจดวงประทีปดวงเดียวของชาวโลก เป็นปูชนียสถานที่จะนำสรรพสัตว์ไปสู่ สวรรค์นิพพาน ควรที่สาธุชนจะละการงานอื่นๆ มากราบไหว้บูชาทุกเมื่อไป” (พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา,2547) งานก่อสร้างเจดีย์มีต้นแบบในประเทศอินเดียโบราณ พัฒนามาจากลักษณะของเนินดินเหนื่อหลุมฝังศพ

ความหมายของเจดีย์ มี 4 ประเภทคือ

1. ธาตุเจดีย์ หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่บรรจุพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้า, พระมหากษัตริย์
2. บริโภคเจดีย์ หมายถึง สิ่งขวนิชสถาน อันเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา หรือที่ซึ่งพระพุทธเจ้าเคยประทับ
3. ธรรมเจดีย์ หมายถึง คาลาแสดงพระอริยสัง หรือคัมภีร์ในพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก
4. อุเทสิกะเจดีย์ หมายถึง การสร้างขึ้นโดยเจตนาอุทิศแด่พระพุทธเจ้า

(ศ.ดร.สันติ เล็กสุขุม,2540)

2.2 อิทธิพลจากสุนทรียที่ปรากฏในองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล

สถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ที่เห็นในวัดโพธิ์นั้น สร้างขึ้นโดยสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องโลกศาสตร์ในพุทธศาสนา กล่าวคือ ในสมัยโบราณชาวพุทธเชื่อกันว่า จักรวาล ประกอบด้วยทวีปหลัก 4 ทวีปหลัก 4 ทวีป ซึ่งทวีปอันเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์นั้น คือ ชมพูทวีปที่มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ศรีษะแผ่นดิน อันเป็นพื้นที่แรกที่ถือกำเนิดขึ้นมาและเป็นที่สุดท้ายที่จะหายไป เมื่อโลกถูกทำลายลง ขณะที่พื้นที่อื่นๆ ในชมพูทวีปจะเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในพระพุทธรศาสนา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ได้ทรงมีพระราชดำริสร้างวัดโพธิ์ให้สอดคล้องกับความเชื่อดังกล่าวนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าวัดโพธิ์เป็นศูนย์กลางโลกพระพุทธรศาสนา

ภาพที่ 2 แสดงตำแหน่งที่ตั้งพระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล

ที่มา : วัดโพธิ์, เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2563, เข้าถึงจาก <http://www.watpho.com/th#Page5>

พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชดาญาณ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 1 เพื่อครอบพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่สูง 16 เมตร ได้ชะลอมมาจากพระราชวังที่กรุงศรีอยุธยา นับเป็นพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ 1 พระมหาเจดีย์องค์ที่ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีเขียว

ภาพที่ 3 พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชดาญาณ
ที่มา : จากผู้วิจัย

พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงพระราชอุทิศถวายแด่พระบรมราชชนก คือรัชกาลที่ 2 นับเป็นพระมหาเจดีย์องค์ที่ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีชาว

ภาพที่ 4 พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน
ที่มา : จากผู้วิจัย

พระมหาเจดีย์มุนีบทบริหาร สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงพระราชถวายอุทิศถวายเป็น
พุทธบูชา นับเป็นพระมหาเจดีย์ประจำพระองค์ พระมหาเจดีย์องค์ที่ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสี
เหลือง

ภาพที่ 5 พระมหาเจดีย์มุนีบทบริหาร
ที่มา : จากผู้วิจัย

พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย เป็นพระมหาเจดีย์ที่รัชกาลที่ 4 ทรงสร้างขึ้นตามแบบพระเจดีย์ศรีสุริโยทัย กรุงศรีอยุธยา จากวัดสวนหลวงสบสวรรค์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์พระมหาเจดีย์มีลักษณะที่แตกต่างจากพระมหาเจดีย์ทั้ง 3 องค์ คือ มีซุ้มคูหาเข้าไปภายในองค์พระมหาเจดีย์ได้ ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีน้ำเงินเข้ม

ภาพที่ 6 พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย

ที่มา : จากผู้วิจัย

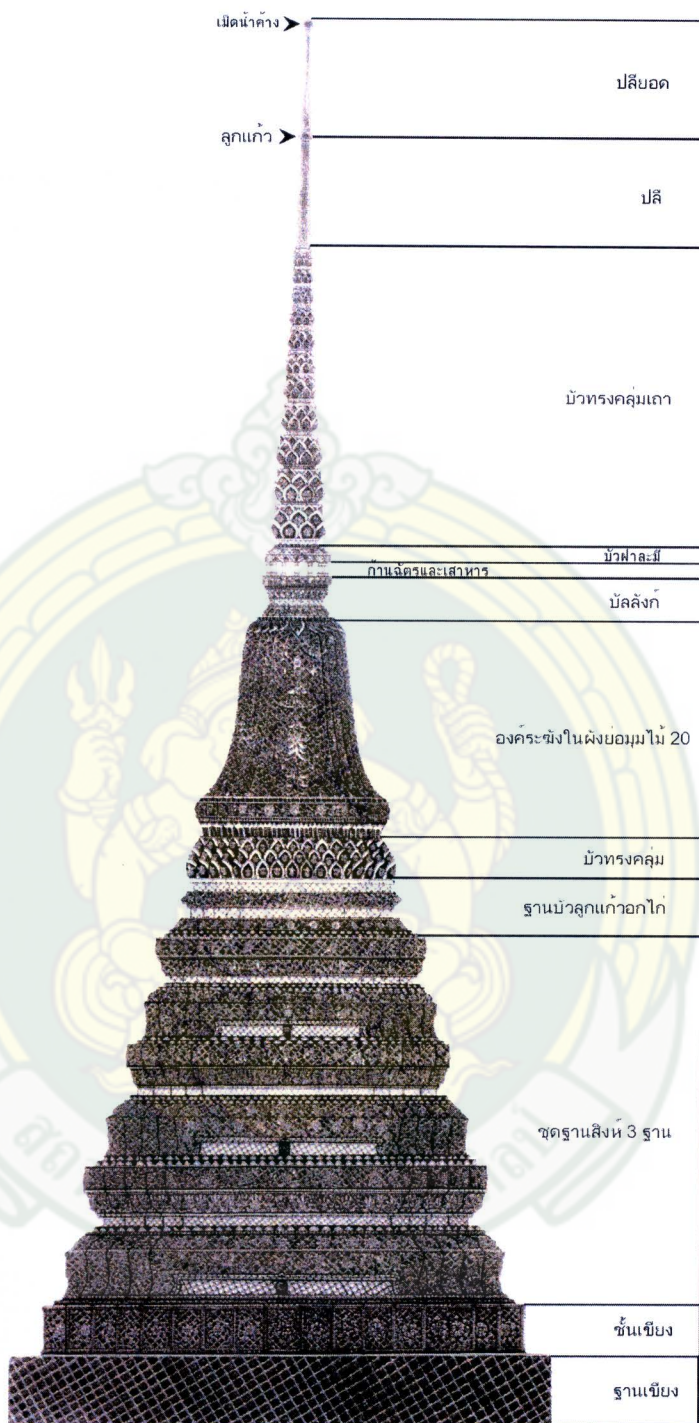
ในสมัยรัชกาลที่ 3 นับเป็นสมัยที่มีการสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดอารามมากที่สุดในสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยพระราชศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาในองค์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นสำคัญ สมดังพระราชศรัทธาประการหนึ่งที่มีกล่าวกันเสมอมาว่า ต้องการสร้างวัดอารามให้เหมือนเมื่อครั้งบ้านเมืองยังดี คือในสมัยอยุธยา เจดีย์ทรงเครื่อง องค์กระฆังเป็นสี่เหลี่ยมเป็นสิ่งก่อสร้างอันเนื่องมาจากความเชื่อถือศรัทธา มีการประดับประดาด้วยเครื่องกระเบื้องเคลือบจีน ลายดอกดวงลายแย่ง ทิ้งดงาม เป็นศิลปวัตถุทางศาสนาที่สำคัญของไทยสร้างสุนทรียแก่ผู้ที่ได้พบเห็น

รูปแบบสถาปัตยกรรมพระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรกนิทานและพระมหาเจดีย์มณีปัทมบริวาร มีลักษณะรูปแบบเหมือนกันทุกประการ โดยมีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงเครื่องขนาดใหญ่ อยู่ในผังย่อมุมไม้ 20 มีรูปแบบดังต่อไปนี้

ส่วนฐาน ด้านล่างสุดเป็นฐานเชิง ชั้นเชิง ชุดฐานสิงห์ซ้อนกัน 3 ฐาน มีลวดบัวเชื่อมฐานกับบัวทรงกลุ่มแบบลูกแก้วอกไก่ และบัวทรงกลุ่มอยู่ในผังสี่เหลี่ยมย่อมุมรองรับองค์กระฆัง

ส่วนองค์กระฆัง องค์กระฆังอยู่ในผังย่อมุมไม้ 20

ส่วนยอด ประกอบด้วยบัลลังก์อยู่ในผังย่อมุม ถัดขึ้นมาเป็นก้านฉัตรและเสาศาหกร บัวฝาละมีบัวทางกลุ่มเถา ปลี ลูกแก้ว ปลียอดและเม็ดน้ำค้างตั้งอยู่บนปลายยอดสุดของพระมหาเจดีย์

ภาพที่ 7 องค์ประกอบของพระมหาเจดีย์
ที่มา : จากผู้วิจัย

รูปแบบสถาปัตยกรรมพระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย มีลักษณะเหมือนกับเจดีย์ศรีสุริโยทัย วัดสวนหลวงสวารรงค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ เป็นเจดีย์ย่อมุมไม้ 12 โดยประกอบไปด้วย

ส่วนฐาน ด้านล่างสุดเป็นฐานบัวลูกฟักถัดขึ้นมาเป็นฐานสิงห์รองรับเรือนธาตุ

ส่วนเรือนธาตุ เรือนธาตุอยู่ในผังสี่เหลี่ยมย่อมุม มีมุขยื่นออกมาทั้ง 4 ด้านและมีเจดีย์ยอดประดับที่สันหลังคา ถัดขึ้นมาเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ 3 ฐาน รองรับองค์ระฆัง

ส่วนองค์ระฆัง องค์ระฆังอยู่ในผังย่อมุมไม้ 12

ส่วนยอด ประกอบด้วยบัลลังก์อยู่ในผังสี่เหลี่ยมย่อมุม แกนปล้องไฉนและเสาศาหาร บัวฝาละมี ปล้องไฉนและปลี ตามลำดับ

ภาพที่ 8 แบบพระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย

ที่มา : จากผู้วิจัย

แนวความคิดเกี่ยวกับสุนทรียะ

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) เป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา โดยอยู่ในแขนงอภิปรัชญา (Metaphysic) คือปรัชญาที่ว่าด้วยศาสตร์ชั้นสูงที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ใด ๆ เป็นศาสตร์แห่งการหาคคุณค่าขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการด้วยกัน คือ ความจริง ความดี และความงาม เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับความงาม เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในจิตใจของมนุษย์ สุนทรียะในงานศิลปกรรมทำให้เกิดความปิติอิ่มเอิบใจอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะ เป็น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ตลอดจนสถาปัตยกรรมอันสวยงาม ล้วนเป็นความสูงส่งของสุนทรียศาสตร์ที่เกิดขึ้น

จะเห็นได้จากศิลปวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เราจะพบเห็นความงามกันมานานพอๆ กับวัฒนธรรมของมนุษย์ชาติจากศิลปวัตถุที่มีปรากฏขึ้น และการสร้างสรรค์เหล่านี้ ก็เป็นผลมาจาก ประสบการณ์ทางสุนทรียะของมนุษย์ อีกทั้งประสบการณ์ทางสุนทรียะ แสดงให้เห็นว่า ความงามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของชีวิต เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตรื่นรมย์ และการที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์สิ่งที่มีความงามขึ้นมาสนองความต้องการของตนอย่างมากมายนี้ ก็เพราะมนุษย์ไม่พอใจต่อความงามที่ได้รับจากธรรมชาติ และมนุษย์ก็สร้างสรรค์สิ่งที่มีความงามขึ้นมาใหม่นั้น คือ ศิลปะ โดยผลงานสร้างสรรค์จะต้องใช้ธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจก่อนเสมอ จากนั้นจึงสอดแทรกแนวคิดในการสร้างสรรค์ (Creative art)

ศิลปะแสดงออกซึ่ง ความงาม ความรู้สึกที่ลึกซึ้ง เช่น งานพุทธศิลป์ อาจใช้การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้คิดค้นขึ้น ซึ่งมีคุณค่าเป็นนามธรรมสัมผัสด้วยใจ ความรู้สึกในทางสุนทรียะ เป็นสิ่งที่ติดตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน ซึ่งมนุษย์แต่ละคนมีความรู้สึกประทับใจ หรือสนใจในศิลปะแต่ละอย่างได้ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

ประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้น ยังเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อน การที่จะเกิดความประทับใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจเรื่องราวต่างในสิ่งนั้นๆ มีประสาทสัมผัสที่สมบูรณ์สามารถรับรู้ถึงสุนทรียภาพที่ปรากฏขึ้นในผลงานด้วยการมองอย่างลึกซึ้ง ก่อให้เกิดการรับรู้ขึ้นทางประสาทสัมผัส เป็นปฏิกิริยาที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นในใจเป็นการตอบสนองการรับรู้ เพราะฉะนั้นร่างกายทุกส่วน ทำให้เกิดอรรถรสในสุนทรีย์

การสังเคราะห์และวิเคราะห์จากวรรณกรรม การรับรู้ที่นำมาใช้เกี่ยวกับประสบการณ์ทางสุนทรียะมากที่สุด คือการรับรู้ทางการมองเห็นและการฟัง เพราะเป็นการรับรู้ที่ใช้ในการติดต่อและถ่ายทอด เมื่อเห็นหรือฟังจะต้องมีการพิจารณาที่พอเหมาะสม ที่สำคัญ ความประทับใจที่เกิดจากการเห็นและฟังนั้น จะมีการบันทึกอยู่ในความทรงจำได้ดีกว่าความรู้สึกที่ได้รับจากการรับรู้ด้านอื่น ส่งผลให้ศิลปินสามารถสื่อสาร นำเสนอผลงานผ่านสื่อที่มองเห็นและได้ยินได้ ดังนั้นส่วนที่เป็นผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นทำให้เกิดสุนทรียะ ประกอบด้วยทัศนธาตุทางศิลปะได้แก่ จุด เส้น สี น้ำหนัก แสงเงา พื้นผิวและพื้นที่ว่าง ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของประสบการณ์สุนทรีย์ และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่ง

เปรียบเสมือนเป็นเหตุที่ส่งผลให้ผู้ได้รับประสบการณ์สุนทรีย์เกิดความรู้สึกและความคิดรวบยอดตามลำดับ

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเรื่องการถ่ายทอดประสบการณ์สุนทรีย์นี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนได้แก่ ในส่วนที่เป็นความรู้สึกสุนทรีย์ ได้แก่ ความรู้สึกตอบสนองหลังจากที่มนุษย์ได้รับประสบการณ์สุนทรีย์แล้ว ซึ่งอาจจะแสดงให้คนอื่นเห็นหรือแอบซ่อนไม่ให้ผู้อื่นเห็นก็ได้ ซึ่งความรู้สึกสุนทรีย์นี้เป็นสิ่งที่อธิบายได้ยากเพราะเป็นนามธรรม ดังนั้น ภาษาที่ใช้เป็นการสื่อถึงความรู้สึกจึงนิยมใช้คำว่า “ใจ” เป็นคำสำคัญ เช่น พอใจ จับใจ กินใจ ชาบซึ่งใจ สะใจ ประทับใจ แรغبันดาลใจ เป็นต้น

ส่วนที่เป็นความคิดรวบยอด ถือว่าเป็นสาระสำคัญ เป็นจุดครองใจและมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ได้รับความรู้สึกและประสบการณ์ทางสุนทรีย์แล้วนำมาสร้างเป็นความคิด โดยสรุปว่าสิ่งที่ได้รับนั้นได้ให้ แนวคิดอะไรบ้างก่อให้เกิดสำนึกอย่างไร โดยไม่มีผลสรุปเป็นการตอบแทน ซึ่งอาจออกมาในรูปของประโยค ประชญา สาระ วัฒนธรรม ตลอดจน กระบวนการต่างๆ เป็นต้น

แนวคิดของกลุ่มสังคมนิยมเชื่อกันว่า ความงามอยู่ที่คุณค่าของผลงานศิลปะ (Beauty as the Quality of an Object) ในงานศิลปะความงามเป็นคุณสมบัติและคุณค่าอยู่ที่ผลงานศิลปะนั้นๆ และเป็นสิ่งที่ติดมากับผลงานตั้งแต่เริ่มสร้างเป็นผลงานศิลปะขึ้นมา ความสวยงามในผลงานมีอยู่เสมอและตลอดเวลา ไม่ว่ามนุษย์จะสนใจหรือไม่ ความงามของผลงานศิลปะไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้มอง เพราะผู้มองไม่ได้เป็นผู้สร้างความงามให้เกิดขึ้นแก่ชิ้นงานนั้น แต่การที่มนุษย์สนใจผลงานศิลปะนั้นก็เพราะผลงานศิลปะนั้นๆ มีคุณค่าความงามในตัวของมันเองอยู่แต่เดิมแล้ว มนุษย์อาจเกิดความประทับใจในเรื่องราวบางเรื่องหรือความบันเทิงต่างๆ อยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ครั้นเมื่อเวลาผ่านไป ความประทับใจก็อาจเปลี่ยนแปลงไป แต่ไม่ได้หมายความว่า ความงามของเรื่องราวเหล่านั้นจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่โดยเหตุผลแล้วก็ต้องยอมรับว่าเรื่องราวเหล่านั้นยังคงไว้ซึ่งความงามอยู่ และจะยังคงมีอยู่ตลอดไป ไม่ว่ามนุษย์จะสนใจ หรือไม่ก็ตาม มนุษย์รู้เรื่องความงามได้โดยอาศัยการรับรู้ทางสุนทรีย์ เช่นเดียวกับการที่มนุษย์รู้ข้อเท็จจริงได้โดยอาศัยความประจักษ์ทางประสาทสัมผัส หมายความว่า มนุษย์ตัดสินใจความผิดถูกของความประจักษ์โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏ มนุษย์ก็สามารถตัดสินปัญหาเรื่องคุณค่าความงามหรือทางสุนทรีย์โดยอาศัยความงามของสิ่งที่สื่อได้ และพื้นฐานทางความเข้าใจในสาระความงาม นำไปสู่การตีค่าทางสุนทรีย์ เพราะถ้าบุคคลเห็นหรือประทับใจในคุณค่าสื่อก็จะมีคุณค่าทางสุนทรีย์ เป็นสิ่งสวยงามขึ้นมา

สุนทรีย์หรือคุณค่าความงาม จำเป็นต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเป็นการกล่าวถึงความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของมนุษย์ที่มีต่อผลงานศิลปะ ขึ้นหนึ่งในขณะนั้น การตัดสินใจในทางสุนทรีย์นั้นเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ยอมรับแล้วว่าชิ้นงานนั้นสิ่งนั้นมีอยู่จริง การตัดสินเรื่องของสุนทรีย์ได้เกิดขึ้นแล้ว และมนุษย์ได้มีปฏิกิริยาสนองตอบต่อภาพผลงานที่ปรากฏ

สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสบการณ์ทางสุนทรียะเป็นการอธิบายให้ความหมายของสุนทรียะว่า ความงามคือความรู้สึกเพลิดเพลิน (Beauty as the Feeling of Pleasure) ซึ่งทำให้นักคิดในกลุ่มทฤษฎีศิลปะที่สนใจเรื่องจิตวิสัยหรือบ่อยครั้งจะใช้คำว่าจิตวิสัยนิยมหลายคนสรุปว่า ความงามก็คือความเพลิดเพลินด้วยถือว่าบุคคลเป็นแหล่งคุณค่าทางสุนทรียะหรือแหล่งของความงาม ทฤษฎีนี้บางครั้งก็เรียกว่า “คุณค่าอยู่ที่ความสนใจ” (Interest Theory of Value) เพราะตามทฤษฎีนี้ถือว่า คุณค่ากับความสนใจของบุคคลที่มีต่อวัตถุชิ้นงานนั้นเป็นอันเดียวกัน โดยไม่คำนึงว่าวัตถุนั้นจะมีคุณสมบัติอย่างไร ซึ่งนักวิชาการที่มีความเห็นว่าเป็น จิตวิสัยดังกล่าวนี้ มีความเห็นตรงกันข้ามกับนักคิดในกลุ่มจิตวิสัยนิยมที่ถือว่าคุณค่ากับคุณสมบัติเป็นสิ่งเดียวกันซึ่งผลงานในลักษณะนี้อาจมีส่วนที่ให้ผู้ชมแล้วเพลิดเพลินสนุกสนาน ทำให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมในผลงานด้วย

การตีคุณค่าทางสุนทรียะนั้นการตีความส่วนใหญ่จะเน้นที่ความประทับใจหรือการเห็นคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีต่อวัตถุ ผลงานชิ้นหนึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าไม่มีใครประทับใจหรือไม่มีใครเห็นคุณค่า การตีคุณค่าต่างๆ เหล่านี้ว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ก็เป็นไปไม่ได้ อีกประการหนึ่งก็คือ ความเป็นจิตวิสัยของคุณค่าทางสุนทรียะมิใช่เป็นความรู้สึกเฉพาะตัวที่มีเฉพาะนักจิตวิสัยนิยมเท่านั้น แต่นักจิตวิสัยนิยมเชื่อว่า สิ่งที่เป็นจิตวิสัยนั้นเป็นสิ่งที่หลายๆ คนอาจมีได้เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีคุณสมบัติเหมือนกัน โดยในความเป็นมนุษย์ คุณสมบัติเหล่านี้ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกนึกคิดในทางสุนทรียะได้เหมือนกัน แต่จะมากน้อยต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นฐานและประสบการณ์ส่วนตัว ดังนั้นการสร้างสรรคผลงานศิลปะสามารถสื่อสารให้ผู้คนได้รับประสบการณ์สุนทรียะ ผู้สร้างสรรค์จะต้องปูพื้นฐานประสบการณ์ให้กับผู้เสพงานเหล่านั้นด้วย หากผู้เสพงานไม่มีประสบการณ์ก็จะไม่ความซาบซึ้งหรือมีสุนทรียะในผลงานนั้นๆ เลย

นอกจากนี้ในทรรศนะของกลุ่มจิตวิสัยนิยมที่เชื่อว่าคุณสมบัติของวัตถุไม่มีความสำคัญต่อคุณค่าทางสุนทรียะนั้น ก็ไม่ถูกต้องไปทีเดียว เพราะคุณสมบัติเหล่านั้น เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จำเป็นต่อคุณค่าทางสุนทรียะ เพราะถ้าวัตถุไม่มีคุณสมบัติอะไรเลย คุณค่าทางสุนทรียะก็ไม่อาจมีขึ้นได้เหมือนกัน ฉะนั้น การตีคุณค่าทางสุนทรียะ คุณสมบัติจึงมีความสำคัญเท่าๆ กับปฏิบัติการตอบสนองของบุคคลที่มีคุณสมบัติของผลงานการออกแบบหรือศิลปะนั้นๆ

ส่วนในการตีคุณค่าทางสุนทรียะนั้น นักจิตวิสัยนิยมถือว่าไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา เพราะการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะนั้นไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ไม่มีเหตุผล และไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถแต่อย่างใด ทั้งนี้ ในการตัดสินคุณค่าอย่างหนึ่งอย่างใดจะต้องพิจารณาถึงสิ่งที่มนุษย์ให้ความสนจึ้นนั้นว่าจะก่อให้เกิดผลอะไรแก่ผู้สนใจบ้างทั้งทางสายตา ทางกายและทางใจ การพิจารณาดังกล่าวนี้ก็คือ การใช้ความคิด ใช้ปัญญาหรือการมีเหตุผลในการตีคุณค่าความงาม อีกทั้งสิ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินแต่มิได้มองเฉพาะเรื่องความสวยงามทั้งหมด ในการที่จะตัดสินว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดสวยงาม มิใช่พิจารณาเพียงรูปร่าง แต่ต้องพิจารณาแนวคิดของผลงานศิลปะว่ามีความต่อเนื่องต่อ

รูปร่าง รุปทรง ที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารและสามารถทำให้ผลงานนั้นๆ มีน้ำหนักสนใจอย่างไรอีกด้วย รวมไปถึงหลักเกณฑ์และข้อกำหนดที่มนุษย์หรือสังคมนั้นได้กำหนดขึ้นมาด้วย ดังนั้น การอธิบายเกี่ยวกับการตีคุณค่าทางสุนทรียะจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์เชิงวัตถุวิสัยซึ่งได้แก่ การใช้รูปทรง รูปร่าง และองค์ประกอบต่างๆ รวมทั้งการสื่อสารด้วย

ในอีกแง่มุมหนึ่งนักคิดบางคนก็เชื่อว่าคุณค่าและความงามมิใช่เป็นจิตวิสัยอย่างสิ้นเชิงและมีได้เป็นวัตถุวิสัยอย่างสิ้นเชิงด้วย หากแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง วัตถุชิ้นงานกับตัวบุคคลด้วย ซึ่งหมายความว่า ความงามก็คือความสัมพันธ์ (Beauty as Relation) ซึ่งทรรศนะนี้ ได้รับ การยอมรับ เพราะการให้ความสัมพันธ์ทั้งวัตถุชิ้นงานและบุคคล โดยนักคิดในกลุ่มนี้ได้อธิบายไว้ว่า คุณค่าและความงามเป็นความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสิ่งไม่ใช่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุชิ้นงานกับบุคคลเท่านั้น หากแต่คุณค่าความงามเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากความสัมพันธ์ของสองสิ่งที่กล่าวข้างต้น นั่นคือการตีคุณค่าทางสุนทรียะนั้นตัวบุคคลกับวัตถุชิ้นงานต่างทำหน้าที่ของตน โดยตัวบุคคลทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความสนใจและตัววัตถุทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ถูกสนใจความงามจึงเกิดขึ้น ทั้งนี้มนุษย์จะต้องยอมรับว่าความสัมพันธ์สองสิ่งนี้เป็นพื้นฐานคุณค่าทางสุนทรียะแต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่ตัวความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะ

ดังนั้น ในเวลาต่อมาจึงมีนักคิดที่กล่าวถึงทฤษฎีที่เน้นองค์ประกอบของความงาม โดยมองเห็นว่า ความงามเป็นอุบัติการณ์ใหม่ (Beauty as Emergent) หรือที่เรียกกันว่า Emergent Theory of Value ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นทฤษฎีที่มีเหตุผลที่สุด ทั้งนี้ นักคิดในทฤษฎีนี้ได้อธิบายความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะว่าเป็นอุบัติการณ์ใหม่จากระบวนการที่เกิดขึ้น โดยมีองค์ประกอบหรือเงื่อนไข ดังนี้

1. ความงามจะต้องมีตัวตนหรือองค์ประกอบที่เป็นจริง (Fact) ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ หรือจับต้องไม่ได้ก็ได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวเพราะถ้าไม่มีสิ่งนี้ คุณค่าทางสุนทรียะไม่อาจเกิดขึ้นได้ ตัวประกอบนั้นอาจจะเป็นศิลปวัตถุหรือธรรมชาติก็ได้ โดยสิ่งนั้นจะต้องอยู่ในที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาหรือประเมินคุณค่า ซึ่งคุณค่าสุนทรียะก็คือ สิ่งที่มีอยู่กับองค์ประกอบแล้ว มนุษย์เป็นผู้ตัดสินว่าองค์ประกอบนั้นมีคุณค่าและมีความงามหรือไม่

2. คุณค่าและความงามจะต้องมีตัวบุคคลที่มีความรู้ ความรู้สึก ความสามารถในการตีคุณค่าขององค์ประกอบนั้น เพื่อที่จะให้เกิดความรู้สึกประทับใจต่อองค์ประกอบนั้นทางสุนทรียะ นอกจากนี้บุคคลยังต้องมีประสาทสัมผัส และมีประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการตีคุณค่าขององค์ประกอบอย่างสมบูรณ์ด้วย ซึ่งความสามารถทางสุนทรียะนี้ เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน แต่อาจจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ามนุษย์ทุกคนจึงสามารถรับรู้ความสุนทรียะได้

3. คุณค่าความงามจะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างองค์ประกอบกับบุคคล ซึ่งความใกล้ชิดดังกล่าวอาจเป็นไปได้ทั้งทางกายและทางความคิดหรือทางใจ กล่าวคืองานออกแบบหรือศิลปะวัตถุจะต้องอยู่ในตำแหน่งที่บุคคลสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน และมีสภาพจิตในสภาวะที่เหมาะสมในการรับรู้หรือสนใจต่อตัวองค์ประกอบต่างๆ ด้วย

4. คุณค่าความงามจะต้องมีหลักเกณฑ์บางอย่างสำหรับบุคคลในการใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการตีคุณค่าสุนทรีย์ของวัตถุ ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ บุคคลอาจนำมาใช้ โดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้ และหลักเกณฑ์ที่มีอยู่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเทศะหรือกาลเวลา เมื่อหลักเกณฑ์เปลี่ยนแปลงการตีคุณค่าทางสุนทรีย์ของบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

5. ถ้าปรากฏว่าองค์ประกอบที่ต้องการหาคุณค่าความงามนั้นเป็นที่ยอมรับและเข้าหลักเกณฑ์เป็นมาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วก็สามารถตัดสินได้ว่าองค์ประกอบนั้นมีคุณค่าทางสุนทรีย์หรือมีความงามหรือไม่ และสิ่งที่มีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ก็ย่อมจะก่อให้เกิดความพอใจในแง่ของคุณค่าสุนทรีย์แก่บุคคลด้วย ซึ่งหมายถึงการยอมรับของคนต่อชิ้นงานนั้นๆ

คุณค่าทางสุนทรีย์หรือการมีคุณค่าทางศิลปะนั้น เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการหาคุณค่าและเห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กล่าวคือ องค์ประกอบได้ชื่อว่าสวยงามก็เพราะมนุษย์ให้ความสนใจตามความต้องการทางสุนทรีย์ของบุคคล โดยอาศัยหลักเกณฑ์บางประการเป็นเครื่องตัดสิน ดังนั้นคุณค่าทางสุนทรีย์จึงเป็นเพียงผลผลิตจากการตีความของบุคคลใดคนหนึ่ง คุณค่าเกิดขึ้นจากความรู้จักคุณค่าของตัวบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง องค์ประกอบนั้นกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าได้ก็ต่อเมื่อบุคคลรู้คุณค่าของสิ่งต่างตามระดับความพอใจทางสุนทรีย์ของบุคคลนั้น ซึ่งคุณค่าทางสุนทรีย์อาจเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่ตัวประกอบนั้นก็ยังคงมีอยู่ตามเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

สำหรับการจะตัดสินคุณค่านั้นต้องมองที่การสื่อความหมายตัวอย่างเช่น เมื่อมนุษย์เห็นภาพถ่าย ส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีภาพถ่ายอยู่จริง แต่เมื่อมองและตัดสินว่าภาพถ่ายนั้นมีการสื่อความหมายอย่างไรอย่างหนึ่ง และองค์ประกอบมีความสวยงาม แสดงว่าได้เกิดการตีคุณค่าความหมายทางสุนทรีย์แล้ว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการตัดสินทางข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในองค์ประกอบเป็นการตัดสินใจโดยรับรู้ทางประสาทสัมผัสและการบรรยายความหมายของการสื่อความหมายข้อเท็จจริงในองค์ประกอบ ส่วนการตัดสินทางความงามและความซาบซึ้งซึ่งเป็นสุนทรีย์นั้นเป็นการตัดสินโดยให้คุณค่าและประเมินคุณค่าข้อเท็จจริงที่สื่อสารออกมาจากองค์ประกอบทั้งนี้ หากไม่รู้จักคุณค่าหรือไม่มีการให้คุณค่าตามความต้องการหรือตามหลักสุนทรีย์แล้ว การตัดสินคุณค่าก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ตัวบุคคลที่รับสื่อต้องมีความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องราวขององค์ประกอบนั้นๆ อย่างกระจ่างและรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าความงามเช่นถ้าเป็นภาพถ่ายทิวทัศน์ ผู้ชมงานภาพวิวทิวทัศน์นั้นได้ทราบความเป็นมาของภาพนั้นๆ ก็จะมีความรู้สึกที่มีต่อภาพถ่ายนั้นๆ เป็นต้น และหาก

ผลงานนั้นถูกนำไปจัดแสดงและเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชนก็หมายความว่าผลงานนั้น ๆ ได้รับการยอมรับในเรื่องความงามต่อชิ้นงานออกแบบหรือศิลปะนั้น ๆ ด้วย ส่วนการอธิบายถึงคุณค่าทางสุนทรียะหรือความงามนั้น Emergent Theory of Value ได้อธิบายไว้ว่ามีใช่เป็นวัตถุวิสัยหรือจิตวิสัยอย่างใดอย่างหนึ่ง หากแต่เป็นทั้งสองอย่างประกอบกัน เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการตีคุณค่าอันสลับซับซ้อน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้งที่เป็น จิตวิสัย และ วัตถุวิสัย ดังนั้นนักวิจารณ์ศิลปะจึงยกให้ ความงามเป็นอุบัติการณ์ใหม่ (Beauty as Emergent) หรือที่เรียกกันว่า Emergent Theory of Value เป็นทฤษฎีที่นับว่ามีเหตุผลดีกว่าทฤษฎีอื่น ๆ ที่นำส่วนดีของแต่ละทฤษฎีมารวมกัน เป็นการยอมรับข้อถูกของนักวัตถุวิสัยนิยมที่ว่า องค์ประกอบที่ต้องการจะตีคุณค่านั้นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตัว และมีความเห็นที่ตรงกับนักจิตวิสัยนิยมที่ยอมรับว่าการรู้จักคุณค่าขององค์ประกอบของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการตีคุณค่าทางสุนทรียะอีกทั้งยังเห็นด้วยสอดคล้องกับกลุ่มสัมพันธนิยมในประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับองค์ประกอบในการรับรู้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการตีคุณค่า แต่ถือว่าตัวคุณค่าเป็นอุบัติการณ์จากความสัมพันธ์นั้น อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวว่าศิลปะเป็นการนำเสนอถึงการแสวงหาความงามแต่แท้จริงแล้วความงามก็ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวที่มนุษย์ต้องการแสวงหาในเชิงสุนทรียะ แต่สุนทรียะที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากพยายามแสวงหาคคุณค่าทางจิตวิญญาณอื่นโดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศิลป์ เช่น การนำเสนอเรื่องความดีทางศีลธรรม ความเจริญทางปัญญา ความสมบูรณ์ทางวิญญาณหรือศาสนาอีกด้วย ซึ่งคุณค่าเหล่านี้ล้วนเป็นคุณค่าความงามที่ไม่สามารถจะนำคุณค่าอย่างหนึ่งไปแทนคุณค่าอีกอย่างหนึ่ง

นักปราชญ์อย่าง เพลโต ซึ่งเป็นนักคิดคนแรกที่ยืนยันว่าศิลปะเป็นส่วนประกอบของศีลธรรม ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรม (Art and Morality) ศิลปะนั้นเป็นสื่อสำหรับถ่ายทอดอุดมคติทางจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งอุดมคติดังกล่าวอาจเป็นในรูปของศิลปวัตถุ เมื่อคนได้ดูผลงานศิลปวัตถุแล้ว อาจเกิดความหวั่นไหวไปตามแรงจูงใจ นอกจากนี้ ศิลปะยังทำหน้าที่เป็นพลังที่ก่อให้เกิดเอกภาพศิลปะสามารถสร้างภาพโลกที่ดีให้คนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะทำโลกจินตนาการให้เป็นจริงได้อีกด้วย

ศิลปะและศีลธรรมต่างเป็นตัวของตัวเองแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน จะต้องแสวงหาในฐานะเป็นคุณค่าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานออกแบบหรือศิลปะกับความจริง (Art and Truth) นั้น ได้มีการอธิบายไว้ว่า ในขณะที่ เพลโต มีความคิดว่าศิลปะเป็นการบิดเบือนความจริง เขาเชื่อว่าความจริงนั้น มนุษย์จะต้องเรียนรู้หรือเข้าใจด้วยการใช้เหตุผลบริสุทธิ์ด้วยใจ ส่วนในตัวจะแสดง ให้เห็นเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัมผัสหรือสัมผัสได้เท่านั้น ในทางกลับกัน อริสโตเติล มีความเห็นว่า ความจริงบางอย่างสามารถอธิบายและถ่ายทอดได้เป็นอย่างดีด้วยสื่อการออกแบบหรือศิลปะ เพราะผลงานสร้างสรรค์หรือศิลปะจะช่วยหาสิ่งที่ป็นรูปธรรมที่เหมาะสมมาอธิบายความจริงเหล่านั้น และ อริสโตเติล ถือว่าความจริงที่ถ่ายทอดมานั้น จิตสำนึกของมนุษย์จะ

กระตุ้นทำให้ดึงดูดความสนใจและทำให้สามารถรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความจริงเหล่านั้น จะถูกถ่ายทอดออกมาอย่างจิตสำนึกโดยอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกเกิดความรู้สึกสนใจ โดยไม่ต้องคำนึงถึงการนำไปปฏิบัติหรือมีเรื่องราวที่กระตุ้นจิตสำนึกเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

นักทฤษฎี สุนทรียศาสตร์ ศิลปินหลายท่านยังคงมีความเชื่อว่า ความจริงที่ถ่ายทอดออกมาทางในงานศิลปะนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของคุณค่าส่วนบุคคล โดยศิลปินจะอาศัยการแสดงออกโดยใช้แรงบันดาลใจและอารมณ์เป็นเครื่องมือแล้วสร้างสรรค์ผลงานขึ้นตามรูปแบบศิลปะของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอเรื่องราวที่มีความหมายในตัวเอง ที่เกิดจากความคิดความรู้สึกของตัวบุคคล และเมื่อได้รับการยอมรับก็จะถูกนำมาใช้ต่อไป ถึงแม้ว่าศิลปินสามารถอาศัยผลงานศิลปะของตนเองเป็นประกอบเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันต้องเข้าใจด้วยว่าคุณค่าทางสุนทรียะของศิลปะนั้นอาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่อาศัยศิลปะเป็นเครื่องถ่ายทอดไปทุกอย่าง ความหมายและเรื่องราวที่ถ่ายทอดไปสู่รูปทรงและองค์ประกอบจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อศิลปะ และทั้งสองสิ่งนี้เมื่อรวมเข้าด้วยกันจึงเกิดเป็นคุณค่าทางสุนทรียะหรือความงามขึ้น

ส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างความงามกับศาสนา (Beauty and Religion) นั้น ด้วยความที่ศิลปินและผู้สอนศาสนาเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นนักสร้างสรรค์เหมือนกัน เป็นผู้ที่มีแรงกระตุ้นในการพยายามอธิบายประสบการณ์ภายในหรือความรู้สึกภายในออกมาให้คนอื่นได้รับรู้เช่นเดียวกับที่ตนรู้เห็นเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ดังนั้น ความงามของงานศิลปะกับศาสนาจึงดูเหมือนว่ามีต้นกำเนิดที่เหมือนกันในแง่จิตวิทยา ส่วนข้อแตกต่างก็คือ ผู้สอนศาสนาพยายามอธิบายความรู้สึกทางศาสนา ส่วนศิลปินก็พยายามอธิบายความรู้สึกทางสุนทรียะ และอารมณ์ทางสุนทรียะเอง บางครั้งก็มีความหมายเกี่ยวกับศาสนา

ในประวัติศาสตร์อารยธรรมและประวัติศาสตร์ศิลป์ของมนุษย์นั้น ศิลปะกับศาสนามีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เพราะมนุษย์สามารถถ่ายทอดอารมณ์ทางศาสนาได้อย่างดีด้วยงานศิลปะ ฉะนั้น เมื่อศาสนาต้องการถ่ายทอดเรื่องราวทางศาสนาอย่างได้ผล จึงต้องอาศัยงานศิลปะเป็นสื่อในการถ่ายทอด และทำนองเดียวกัน บางครั้งผลงานศิลปะก็ต้องเกี่ยวข้องกับศาสนา เพราะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความศักดิ์สิทธิ์ที่แสดงออกมานั้น ก็นำมาจากเรื่องราวของศาสนา ฉะนั้น งานศิลปะกับศาสนา จึงมีความเกี่ยวข้องกันทั้งในด้านความหมายและลักษณะที่ผสมผสานกลมกลืนอย่างเหมาะสม

การสร้างให้เกิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของมนุษย์ ที่ทำให้มนุษย์เกิดความเบิกบานใจอิ่มเอิบใจและยินดีโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นคุณค่า ซาบซึ้งในสิ่งที่แอบแฝง ซ่อนเร้นและเพื่อสร้างความนิยมชมชื่นร่วมกัน เป็นการรับรู้คุณค่าความงาม ความประณีตและเรื่องราวต่าง ๆ จากการมองเห็นโดยตรง คุณค่าที่รับรู้ คือ รูปทรง และเรื่องราวที่สร้างให้เกิดความงามนั่นเอง การที่มนุษย์เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง หรือรับรู้คุณค่าของสิ่งที่งาม ความประณีต และเรื่องราวต่าง ๆ ถือว่าได้รับสุนทรียภาพของสิ่งนั้นแล้ว (ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2561)

2.3 อิทธิพลจากงานศิลปกรรม

จากการศึกษาศิลปกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปอิทธิพลจากงานศิลปกรรมที่ โครงการวิจัยชุดนี้ได้รับ แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ประกอบไปด้วย การได้รับอิทธิพลด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหาและด้านเทคนิควิธีการ ดังต่อไปนี้

อิทธิพลด้านรูปแบบ ผลงานศิลปกรรม ศาสตราจารย์เกียรติคุณปริญญา ตันติสุข ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2561 สาขาทัศนศิลป์ ประเภทจิตรศิลป์ (จิตรกรรม)

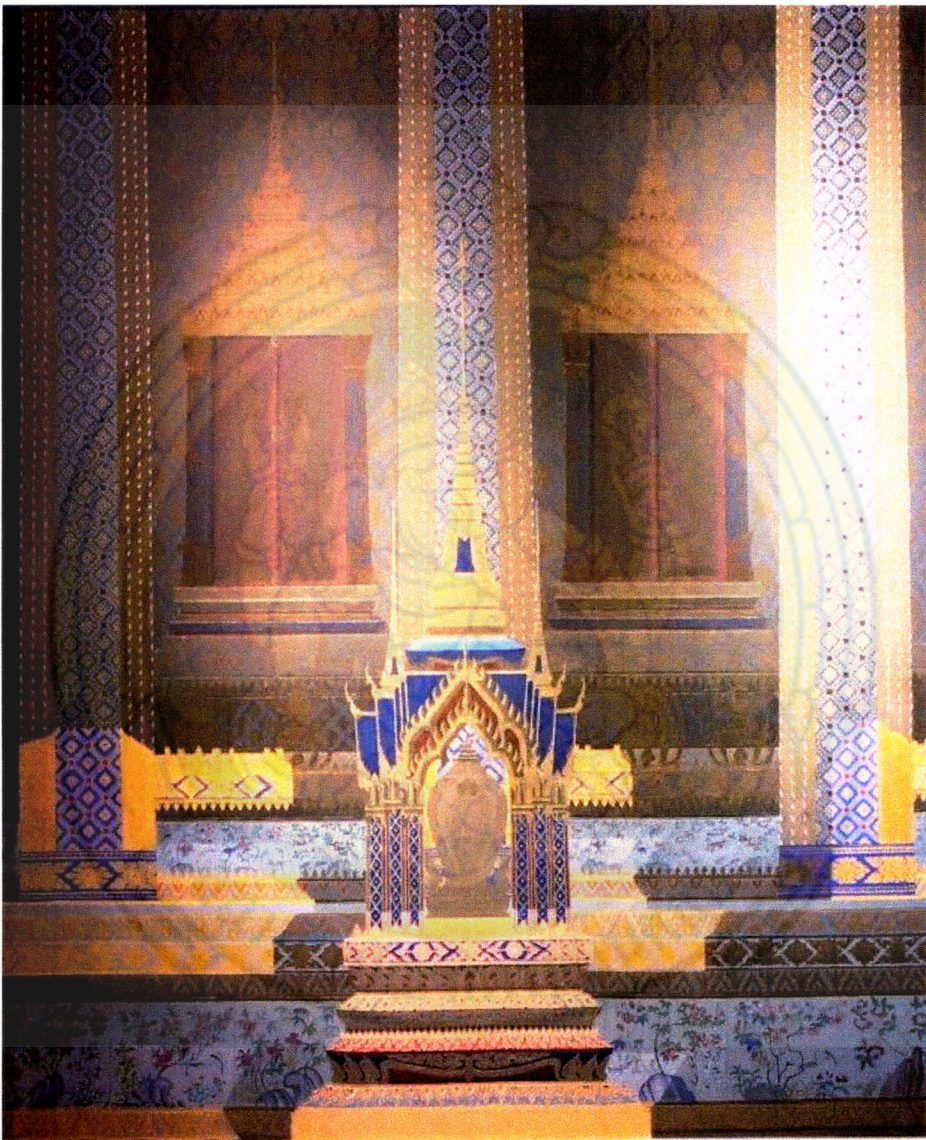
ภาพที่ 9 บทกลอนกลุ่มเด็ก (โนเนน)

ที่มา : คลังสะสมศิลปกรรมของมหาวิทยาลัยศิลปากร, สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, สืบค้นจาก http://www.resource.lib.su.ac.th/awardsu/web/artdetail?item_id=171

ผลงานชื่อ บทกลอนกล่อมเด็ก (โนเน) เทคนิค สีอะครีลิคและทองคำเปลวบนผ้าใบ ขนาด 115 x 140 ซม. รางวัลประกาศนียบัตรเกียรตินิยม อันดับ 3 เหรียญทองแดง (จิตรกรรม) การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 33 พ.ศ. 2530

ผลงานสร้างสรรค์มีลักษณะเป็นนามธรรม มีการตัดทอนรูปทรงที่มีในธรรมชาติให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต ผลงานชิ้นนี้ให้อิทธิพลกับการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยในด้านรูปแบบของการใช้ทัศนธาตุประกอบไปด้วย เส้น รูปร่าง รูปทรง สี ขนาด สัดส่วน แสงเงา บริเวณว่าง และพื้นผิวได้อย่างสัมพันธ์กลมกลืนกันมีความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สีชมพูที่เรียบแบนเป็นระนาบ 2 มิติ สื่อถึงความรักความอ่อนหวาน การใช้แสงเงาที่สัมพันธ์กลมกลืนกัน การใช้รูปทรงสามเหลี่ยมซ้ำทำให้ผลงานที่ปรากฏมีลักษณะของสมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากัน จุดเด่น แสดงภาพเด็กที่นอนนิ่งสงบ ให้ความรู้สึกอบอุ่น ล้อมรอบไปด้วยลมอ่อนๆ ที่ทำให้ใบไม้และดอกไม้พริ้วไหว การซ้อนกันของวงกลมด้านหลัง ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกถึงเสียงเพลงกล่อมเด็กเบา ๆ ที่บรรเลงอยู่ในช่วงเวลาที่แสนอบอุ่น ทั้งเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องประสานกับอารมณ์ความรู้สึกของภาพได้อย่างงดงาม แสดงออกถึงความรู้สึกอบอุ่น เป็นสุข ชีวิต โดยอาศัยสีและรูปทรงจากจินตนาการเป็นทัศนธาตุสำคัญ ใช้แนวเรื่อง บทกลอนกล่อมเด็กของไทยเป็นกำเนิดในการสร้างรูปส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ และธรรมชาติ

อิทธิพลด้านเนื้อหา ผลงานศิลปกรรม ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เถาทอง ศิลปินชั้น
เยี่ยมในปี พ.ศ. 2522 และศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2552 สาขาทัศนศิลป์ ประเภทจิตรศิลป์ (จิตรกรรม)

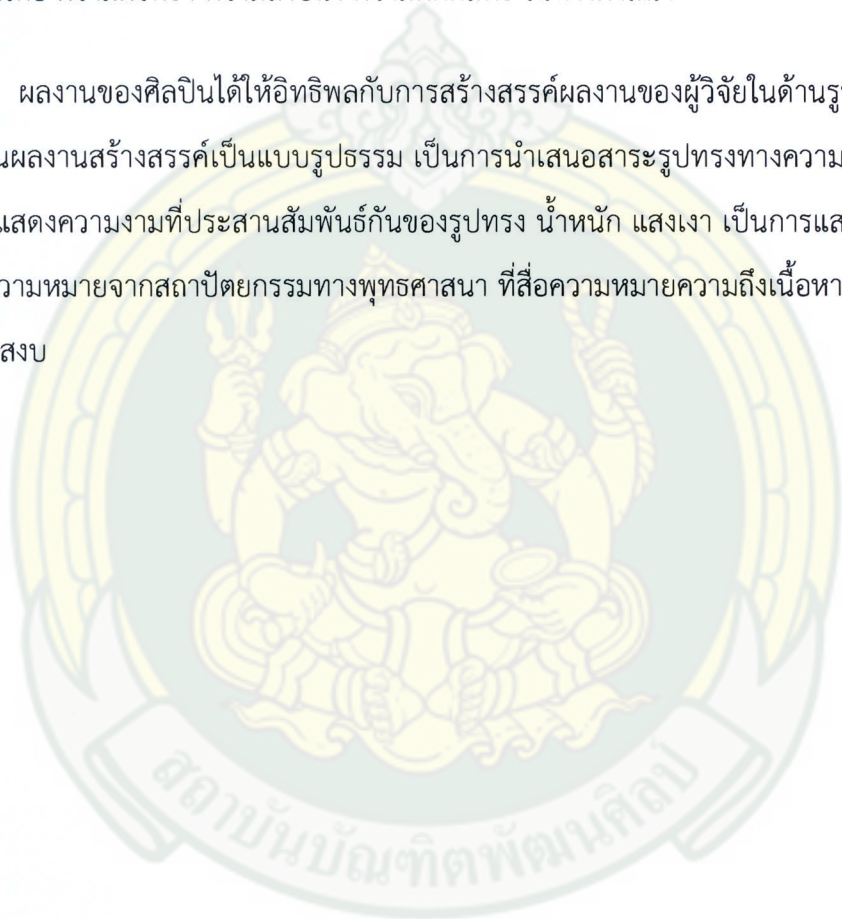

ภาพที่ 10 รูปทรงแสงบนหอไตร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดย อ.ปรีชา เถาทอง

ที่มา : <https://www.sdperspectives.com/csr/tmb-charity-art-auction/>

ศิลปินผู้สร้างสรรค์ศิลปกรรมไทยร่วมสมัยอย่างมีเอกลักษณ์ ผู้ค้นพบทฤษฎีแสงเงา โดยนำไปสร้างสรรค์ผลงานในแบบนามธรรมที่มีบุคลิกเฉพาะตัว โดยใช้เอกลักษณ์ของแสงเงาที่มีอัตราส่วน 20% ส่วนที่เหลือ 80% และการใช้สีทองเป็นส่วนประกอบในผลงาน เพื่อสื่อความคิดของความเป็นไทยโดยใช้เทคนิคแบบจิตรกรรมแบบไทยประเพณีมาผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะตะวันตก วิธีการในการแสดงออก สะท้อนถึงสาระทางพุทธปรัชญา เพื่อชี้้นำสังคมและพัฒนาสังคม และแสดงแนวคิดถึงความเป็นไทย ความศรัทธา ความสงบนิ่ง ความศักดิ์สิทธิ์ ในทางศาสนา

ผลงานของศิลปินได้ให้อิทธิพลกับการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยในด้านรูปเนื้อหาการแสดงออกในผลงานสร้างสรรค์เป็นแบบรูปธรรม เป็นการนำเสนอสาระรูปทรงทางความงามจากการใช้ทัศนธาตุแสดงความงามที่ประสานสัมพันธ์กันของรูปทรง น้ำหนัก แสงเงา เป็นการแสดงสาระของรูปทรงที่มีความหมายจากสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ที่สื่อความหมายความถึงเนื้อหาสาระความมีสมาธิ ความสงบ

อิทธิพลด้านเทคนิคจากศิลปกรรมลัทธินีโออิมเพรสชันนิสม์ Neo - Impressionism Art

ศิลปินมีการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นด้วยการประสานกันของสีโดยการแตะแต้มด้วย เทคนิคการวาดภาพ (Pointillism) โดยใช้จุดสีเล็ก ๆ ที่แตกต่างกันเพื่อสร้างภาพ

ภาพที่ 11 Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte, 1884-1886

ที่มา :

https://en.wikipedia.org/wiki/A_Sunday_Afternoon_on_the_Island_of_La_Grande_Jatte

จอร์จปีแยร์ เซอราต์ (Georges Pierre Seurat, ค.ศ. 1850 – 1891) เป็นศิลปินโพสต์อิมเพรสชันนิสต์ชาวฝรั่งเศส ภาพเขียนชื่อ “ตอนบ่ายวันอาทิตย์ที่เกาะเลกรองด์แจตต์” (Sunday Afternoon on the Island of Le Grande Jatte) เป็นภาพวาดสวนสาธารณะที่เกาะเลกรองด์แจตต์ ที่เต็มไปด้วยกลุ่มคนชนชั้นสูง ที่มาทำกิจกรรมร่วมกันในวันพักผ่อนตอนบ่ายวันอาทิตย์ จุดสีหลายสีที่วางซ้อนกันเล็ก ๆ ลงบนผืนผ้าใบขนาด 207.6 ซม. × 308 ซม. เพื่อให้ดวงตาของผู้ชมสามารถผสมผสานสีตามแบบออปติกแทนที่จะเขียนสีที่ผสมในจานสีเรียบร้อยก่อนจะแต้มลงบนผืนผ้าใบ เช่น บริเวณที่เราเห็นเป็นสีเขียว เกิดจากการจุดสีเหลืองและสีน้ำเงินใกล้ๆ กัน เมื่อมองไกลๆ จะทำให้สายตาเห็นเป็นสีเขียวนั่นเอง โดยศิลปินจะปล่อยให้จุดสีที่แต้มไว้อย่างพราวแพรวเกิดการผสมผสานกันในดวงตาผู้ดู เพื่อให้เกิดการผสมสัมพันธ์ระหว่างการมองเห็นสีและแสงไปพร้อมกัน ในส่วนของรูปทรงวัตถุบนพื้นภาพ ก็จะได้รับภาระเน้นให้เด่นชัดว่าลัทธิอิมเพรสนิสม์ โดยศิลปินปรับรูปทรงจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มองเห็น ไปสู่รูปทรงและโครงสร้างใหม่บนผืนภาพ ด้วยการตัดทอนและสร้างรูปทรงให้ดูง่ายขึ้น โดยใช้โครงสร้างเรขาคณิตเข้ามาช่วยกรายๆ เพื่อให้มีการผสมสัมพันธ์กับวิธีการระบายสีเป็นจุดเล็ก ๆ ที่ไม่เหมาะสมต่อการระบายหรือสร้างให้เกิดรูปทรงที่ซับซ้อนได้ (วิรุณ ตั้งเจริญ .2535 : 16 – 17)

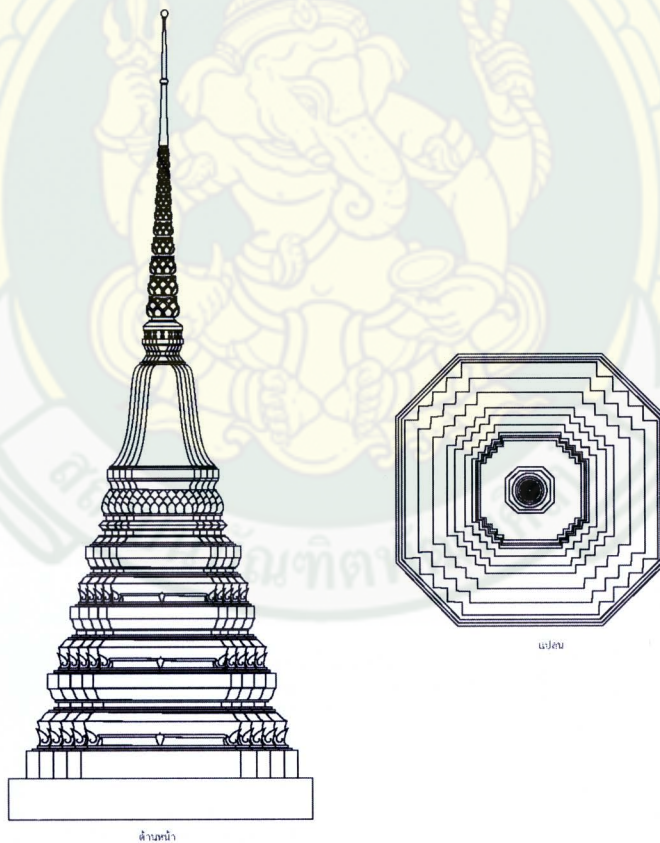
ผู้วิจัยได้รับอิทธิพลด้านเทคนิคจากการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินกลุ่มนี้ โดยการสร้างสรรค์ผลงานตะแกรงใหม่ที่สร้างแม่พิมพ์ด้วยการแยกบล็อกออกเป็น 4 สี ซึ่งแต่ละบล็อกจะถูกสร้างจากไฟล์ภาพต้นแบบที่ปรับให้เป็นจุดทั้งภาพโดยแยกออกเป็นสี CMYK และเข้าสู่กระบวนการพิมพ์ด้วยชุดสีสอด ที่มีลักษณะโปร่งใสเมื่อทับซ้อนกันจะเกิดภาพและสีตามภาพร่าง (Sketch) ซึ่งเป็นหลักการประสานกันของสีโดยการแตะแต้ม ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ในลัทธิอิมเพรสชันนิสม์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์

3.1 ศึกษาหาทัศนธาตุที่ปรากฏซึ่งความงดงามในองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน

ศึกษาโครงสร้างสถาปัตยกรรมขององค์พระมหาเจดีย์ทั้งสี่รัชกาล โดย 3 องค์มีโครงสร้างเจดีย์ในลักษณะย่อมุม 12 เพิ่มมุมเป็น 20 มีความสูง 20 วา 2 ศอก มีลักษณะรูปทรงพีระมิดฐานเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจตุรัสยอดปลายแหลม ถอดแบบโดยศึกษาลายเส้นแบบแปลนที่ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ, ข้อมูลจากสื่อออนไลน์, หอจดหมายเหตุฯ และหาข้อมูลจากสถานที่จริง

ภาพที่ 12 ผังย่อมุมไม้ 20

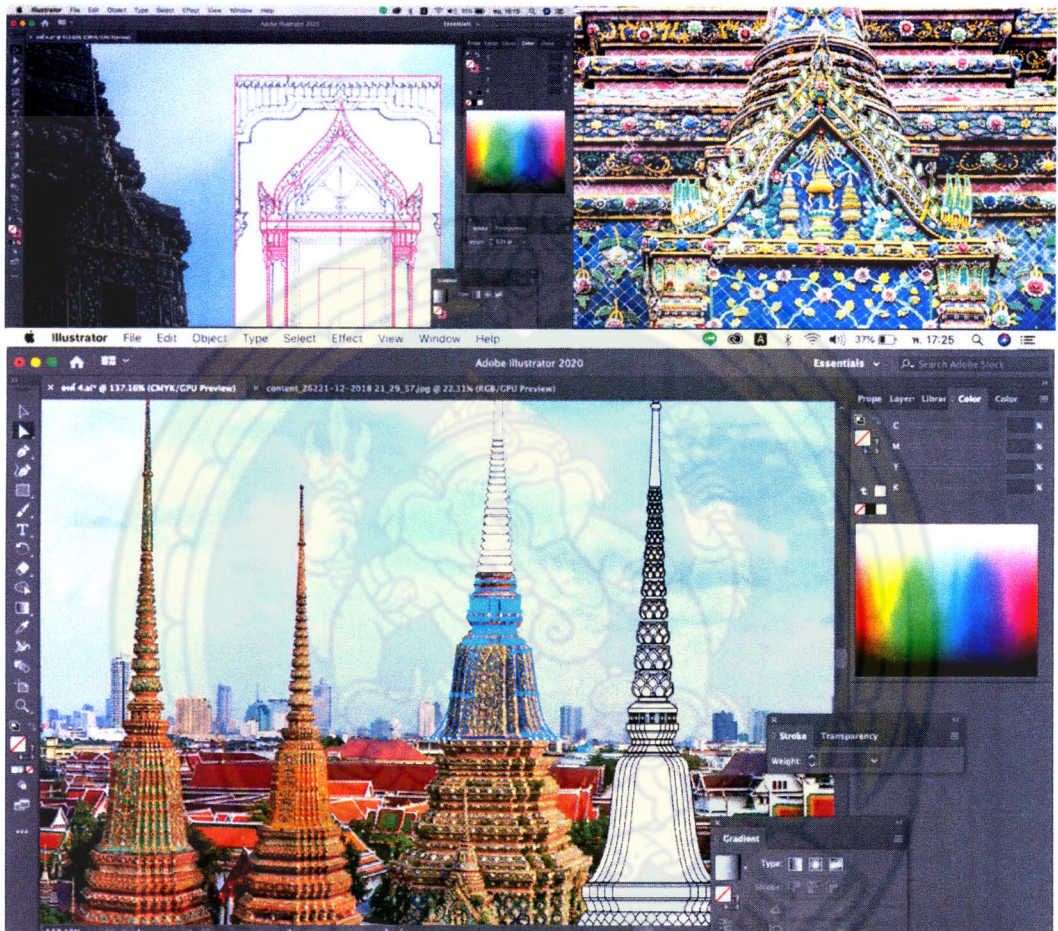
ที่มา : จากผู้วิจัย

ศึกษาโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมขององค์พระเจดีย์ประจำรัชกาลที่ 4 พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย “Phra Maha Chedi Song Phra Sisuriyothai” มีลักษณะเป็นพระเจดีย์เหลี่ยมฐานสูงย่อไม้สิบสองและมีซุ้มทิศประดับทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะรัชกาลที่ 4 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ช่างถ่ายแบบพระเจดีย์พระศรีสุริโยทัยที่กรุงเก่ามาสร้างไว้

ภาพที่ 13 โครงสร้างเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 14 เขียนลายเส้นโครงสร้างพระมหาเจดีย์

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 15 โครงสร้างพระมหาเจดีย์

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 16 รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชดาญาณ

ที่มา : จากผู้วิจัย

Pattern ลวดลายเกิดจากการประสาน การทำซ้ำด้วยรูปทรงเรขาคณิต (Repetition with Geometric Forms) ทับซ้อนกันในลักษณะ นำรูปทรงมาเรียงต่อกัน (Touching) และมีการทับซ้อนกัน (Overlapping) ทำให้เกิดฟอร์มและรูปทรงใหม่ เช่น วงกลม เมื่อนำมาเรียงต่อกันและทับซ้อนกัน ทำให้เกิดรูปทรงของดอกไม้ เป็นต้นโดยการทำซ้ำ (Repetition) และคล้ายคลึงกัน (Similarity) แตกต่างกันในบางส่วนของการเล่นระดับสี (Gradation)

สีของกระเบื้องเคลือบที่นำมาใช้ในการตกแต่งลวดลายเจดีย์ทรงเครื่อง (พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชดาญาณ) มีทั้งหมด 9 สีด้วยกัน คือ สีขาว เหลือง ส้ม ชมพู แดง ม่วงแดง เขียว ฟ้ำ และน้ำเงิน โดยจะใช้กระเบื้องเคลือบสีเขียวเป็นหลัก

ภาพที่ 17 รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน

ที่มา : จากผู้วิจัย

Pattern ลวดลายเกิดจากการประสาน การทำซ้ำด้วยรูปทรงเรขาคณิต (Repetition with Geometric Forms) ทับซ้อนกันในลักษณะ นำรูปทรงมาเรียงต่อกัน (Touching) และมีการทับซ้อนกัน (Overlapping) ทำให้เกิดฟอร์มและรูปทรงใหม่ เช่น วงกลม เมื่อนำมาเรียงต่อกันและทับซ้อนกัน ทำให้เกิดรูปทรงของดอกไม้ เป็นต้นโดยการทำซ้ำ (Repetition) และคล้ายคลึงกัน (Similarity) แตกต่างกันในบางส่วนของ การไล่ระดับสี (Gradation)

สีของกระเบื้องเคลือบที่นำมาใช้ในการตกแต่งลวดลายเจดีย์ทรงเครื่อง (พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน) มีทั้งหมด 9 สีด้วยกัน คือ สีขาว ครีมน เหลือง ส้ม ชมพู ม่วง เขียวเหลือง เขียวน้ำเงิน และน้ำตาลแดง โดยจะใช้กระเบื้องเคลือบสีขาวครีมเป็นหลัก

ภาพที่ 18 รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์มุนีบัตบริหาร

ที่มา : จากผู้วิจัย

Pattern ลวดลายเกิดจากการประสาน การทำซ้ำด้วยรูปทรงเรขาคณิต (Repetition with Geometric Forms) ทับซ้อนกันในลักษณะ นำรูปทรงมาเรียงต่อกัน (Touching) และมีการทับซ้อนกัน (Overlapping) ทำให้เกิดฟอร์มและรูปทรงใหม่ โดยการซ้ำ (Repetition) และคล้ายคลึงกัน (Similarity) แตกต่างกันในบางส่วนของไล่ระดับสี (Gradation)

สีของกระเบื้องเคลือบที่นำมาใช้ในการตกแต่งลวดลายเจดีย์ทรงเครื่อง (พระมหาเจดีย์มุนีบัตบริหาร) มีทั้งหมด 11 สีด้วยกัน คือ สีขาว เหลือง เหลืองส้ม ชมพู ส้ม แดง ม่วงแดง เขียวเหลือง เขียวน้ำเงิน ฟ้า และน้ำเงิน โดยจะใช้กระเบื้องเคลือบสีเหลืองส้มเป็นหลัก

ภาพที่ 19 รายละเอียดองค์พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย

ที่มา : จากผู้วิจัย

Pattern ลวดลายเกิดจากการประสาน การทำซ้ำด้วยรูปทรงเรขาคณิต (Repetition with Geometric Forms) ทับซ้อนกันในลักษณะ นำรูปทรงมาเรียงต่อกัน (Touching) และมีการทับซ้อนกัน (Overlapping) ทำให้เกิดฟอร์มและรูปทรงใหม่ เช่น วงกลม เมื่อนำมาเรียงต่อกันและทับซ้อนกัน ทำให้เกิดเส้นและรูปทรงลายเถาช่อดอกไม้ โดยการซ้ำ (Repetition) และคล้ายคลึงกัน (Similarity) แตกต่างกันในบางส่วนขององศาไล่ระดับสี (Gradation)

สีของกระเบื้องเคลือบที่นำมาใช้ในการตกแต่งลวดลายเจดีย์ทรงเครื่อง (พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย) มีทั้งหมด 7 สี ได้แก่ สีขาว สีเหลือง สีชมพู สีม่วงแดง เขียว ฟ้า และน้ำเงิน โดยจะใช้กระเบื้องเคลือบสีน้ำเงินเป็นหลัก

3.3 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ทดลองหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ เพื่อใช้
 ตอบสนองความคิดที่มีอยู่ และเข้าสู่กระบวนการร่างภาพต้นแบบผลงาน

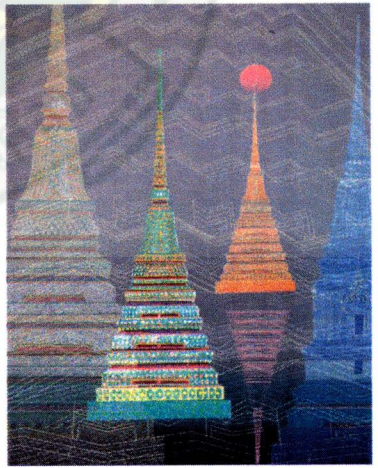
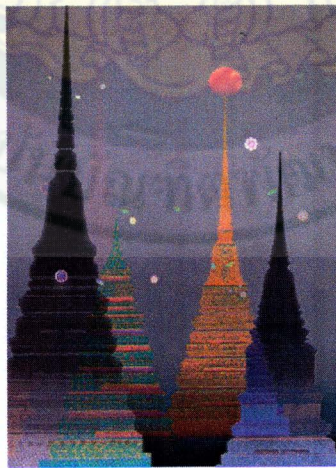
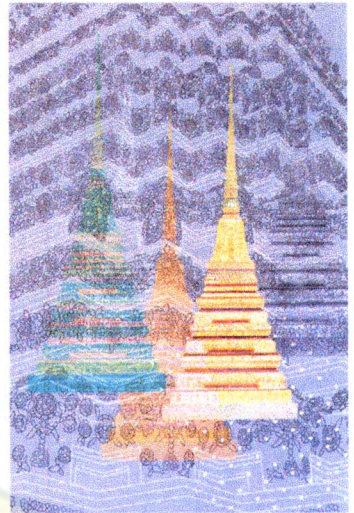
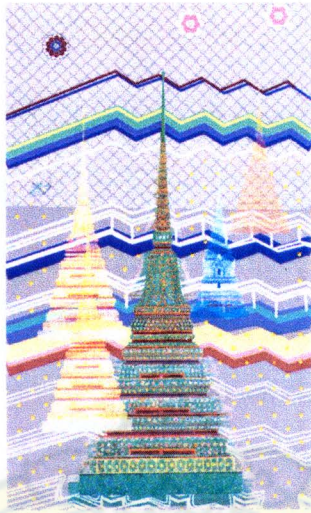
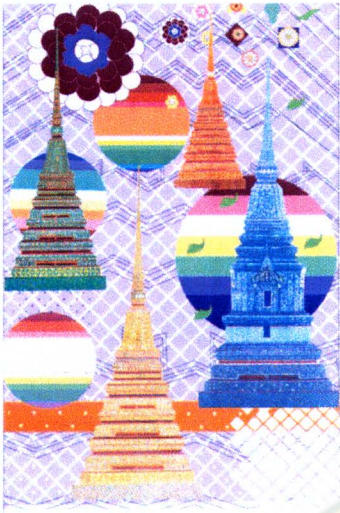
ภาพที่ 20 ภาพร่างระยะที่ 1

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 21 ภาพร่างระยะที่ 2

ที่มา : จากผู้วิจัย

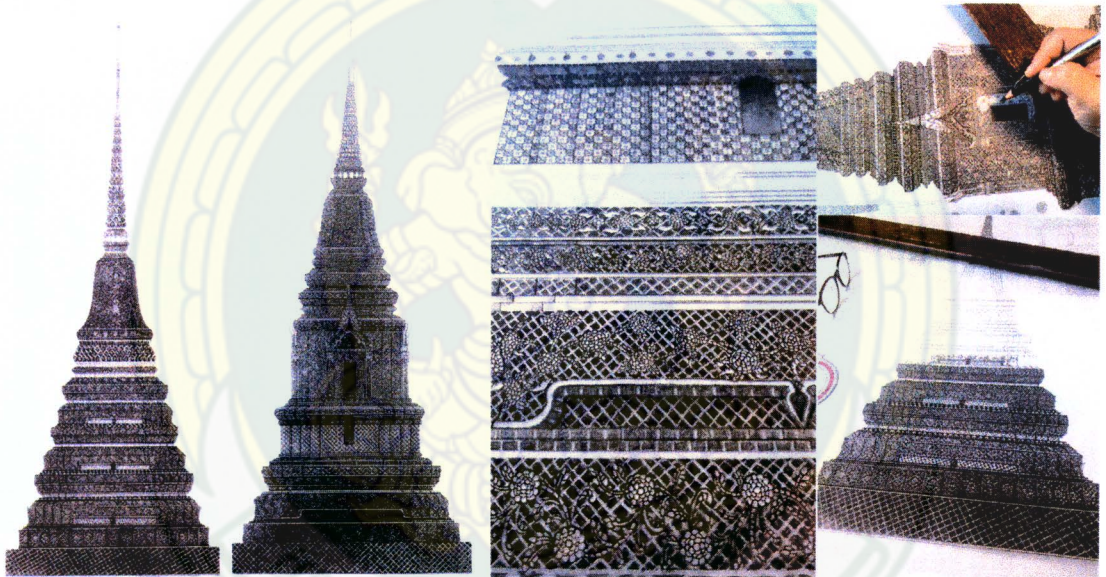
ภาพที่ 22 ภาพร่างระยะที่ 3

ที่มา : จากผู้วิจัย

3.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม

ผลงานสร้างสรรค์ในการโครงการวิจัยชุดนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการสร้างสรรค์แบ่งออกได้เป็น 3 ระยะดังนี้

การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 1 ผู้วิจัยสร้างแม่พิมพ์โดยการเขียนด้วยปากกาหมึกดำ (Rotring) และดินสอไขสีดำ (Mitsu Bishi 7600) เขียนลายเส้นลวดลายที่ปรากฏในองค์พระมหาเจดีย์ทั้งหมดโดยไม่ได้แบ่งสี ลงบนกระดาษไขฟิล์ม จากนั้นนำไปถ่ายบอล์กในลำดับต่อไป

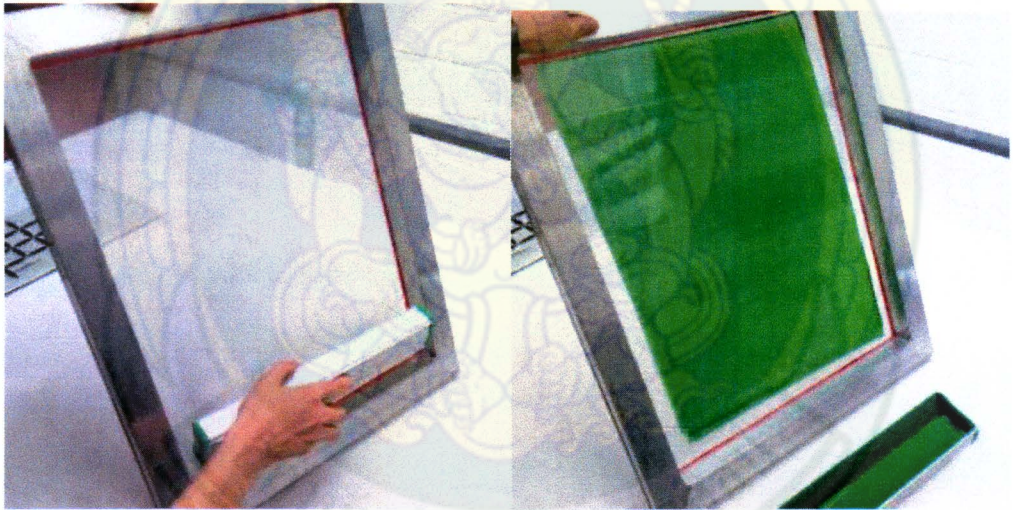
ภาพที่ 23 การสร้างแม่พิมพ์โดยการเขียนด้วยปากกาและดินสอไข

ที่มา : จากผู้วิจัย

การสร้างแม่พิมพ์ตะแกรงไหม

1. ผสมกาวอัดไดอะโซลฟอสต์ G122 สีฟ้า กับน้ำยาไวแสงชนิดไดอะโซ ในอัตราส่วน น้ำยาไวแสง 1 ส่วนต่อกาวอัด 20 ส่วน โดยผสมน้ำเปล่าสะอาดในอุณหภูมิห้องหรือน้ำเย็นเทลงในขวดน้ำยาไวแสงตามสัดส่วนที่บริษัทผู้ผลิตกำหนดไว้ให้ จากนั้นทิ้งไว้ 5 – 10 นาที เพื่อให้เคมีไวแสงละลายเข้ากันกับน้ำ จากนั้นน้ำยาไวแสงผสมกับกาวอัดสีฟ้า คนให้เข้ากันวางทิ้งไว้ประมาณ 15 นาทีเพื่อให้ฟองอากาศหมดไป

2. เทกาวอัดที่ผสมแล้ว ลงในรางปาดกาวอัดในปริมาณที่เหมาะสมกับบล็อกสกรีน ที่ขึงผ้าสกรีนโพลีเอสเตอร์เบอร์ 100 (จะมีเส้นด้ายจำนวน 100 เส้น ต่อ 1 เซนติเมตร) ใช้อย่างปาดปาดกาวอัดให้เคลือบผ้าสกรีนให้เรียบทั้งสองหน้า โดยปาดด้วยความเร็วที่สม่ำเสมอจากด้านล่างขึ้นด้านบน

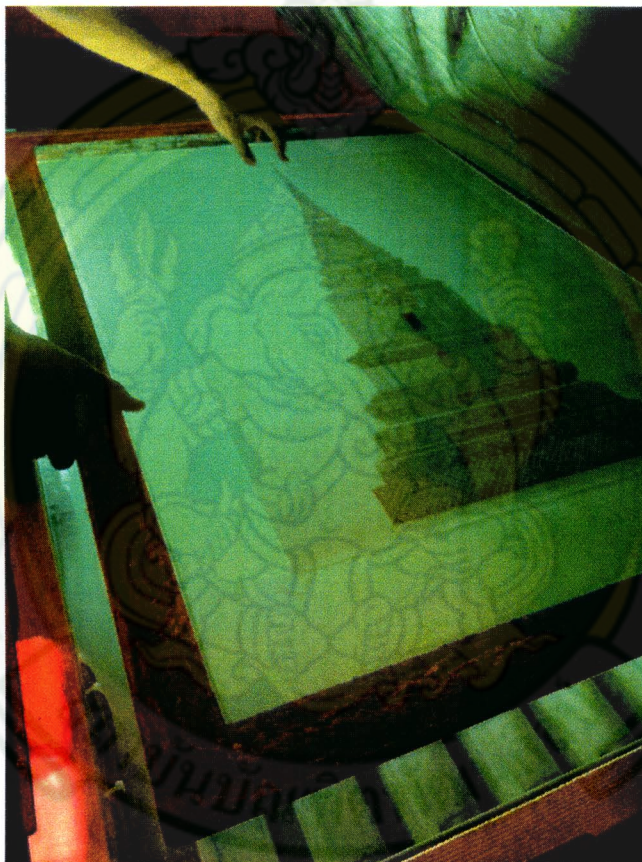

ภาพที่ 24 การปาดกาวอัด

ที่มา : จากผู้วิจัย

3. นำบล็อกสกรีนที่ปาดกาวอัดแล้ว เป่าด้วยเครื่องเป่าลมอุ่น ให้แห้งเพื่อเตรียมฉายแสงในขั้นตอนต่อไป

4. การฉายแสง โดยนำแผ่นฟิล์มที่เขียนต้นแบบวางบนตู้ฉายแสง วางหน้าบล็อกสกรีน ทับลงบนแผ่นฟิล์มต้นแบบ ตั้งเวลาฉายแสง 22 วินาทีและตั้งตัวดูดอากาศ 2 นาที ปิดตู้ฉายแสงแล้ว กดปุ่มเริ่มทำงานของตู้ฉายแสง

ภาพที่ 25 การฉายแสง

ที่มา : จากผู้วิจัย

5. นำไปล้างน้ำสะอาดประมาณ 3 - 5 นาที ฉีดน้ำเป็นฝอยล้างบริเวณที่ถ่ายแบบ กาวอัดส่วนที่ถูกแสงจะติดล้างไม่ออก กาวอัดส่วนที่ไม่ถูกแสงเนื่องจากต้นแบบส่วนที่เป็นสีดำบังเอาไว้ จะถูกน้ำล้างออก

6. นำไปเป่าให้แห้ง จากนั้นเคลือบแม่พิมพ์สกรีนด้วยน้ำยาแพทลี่ (PATLY)

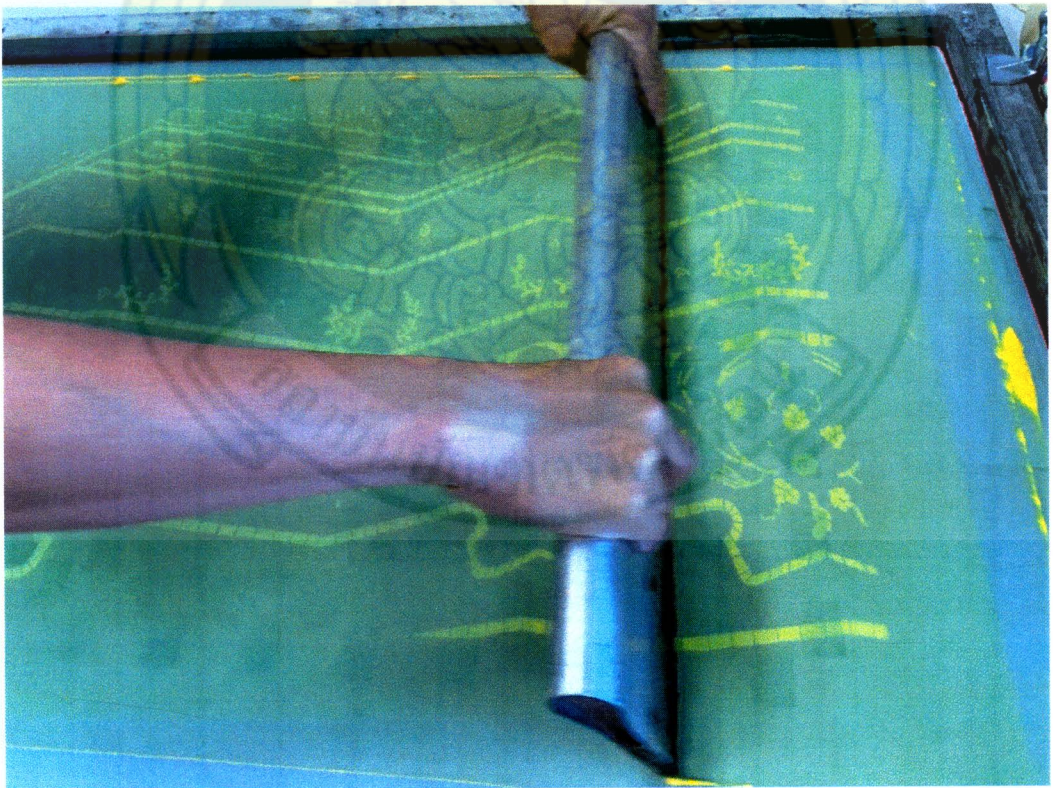

ภาพที่ 26 การล้างคราบกาวอัด

ที่มา : จากผู้วิจัย

การพิมพ์

1. เตรียมหมึกพิมพ์เชื้อน้ำ TEXTO INK (TO) ผสมด้วยน้ำเปล่าประมาณ 5 - 10% คนสีให้เข้ากันให้สีไม่รู้สึกหนืดจนเกินไป
2. นำบล็อกสกรีนที่ถ่ายแบบเสร็จแล้วไปติดกับโต๊ะพิมพ์ด้วยตัวจับบล็อก ให้สามารถเปิดขึ้นลงได้ ทำจากที่โต๊ะพิมพ์เพื่อใส่ชิ้นงานให้ได้ตรงตำแหน่งเดิมที่ต้องการ
3. นำกระดาษมาจัดหน้าให้ได้สัดส่วนกับแม่พิมพ์สกรีนและใส่ตัวกำกับตำแหน่งกระดาษ ฉีดสเปรย์กาวเหนียวที่โต๊ะพิมพ์สำหรับยึดกระดาษพิมพ์ไม่ให้ติดกับบล็อกเมื่อปาดหมึกพิมพ์
4. นำเทปกาวกันขอบผ้าบล็อกทั้งสี่ด้าน จากนั้นนำหมึกพิมพ์มาเกลี่ยลงบนบล็อกสกรีนให้ได้สัดส่วนเสมอกัน โดยมีความกว้างพอดีกับของอย่างปาด
5. ปาดสีผ่านแม่พิมพ์สกรีน จากบนลงล่าง

ภาพที่ 27 การปาดหมึกพิมพ์

ที่มา : จากผู้วิจัย

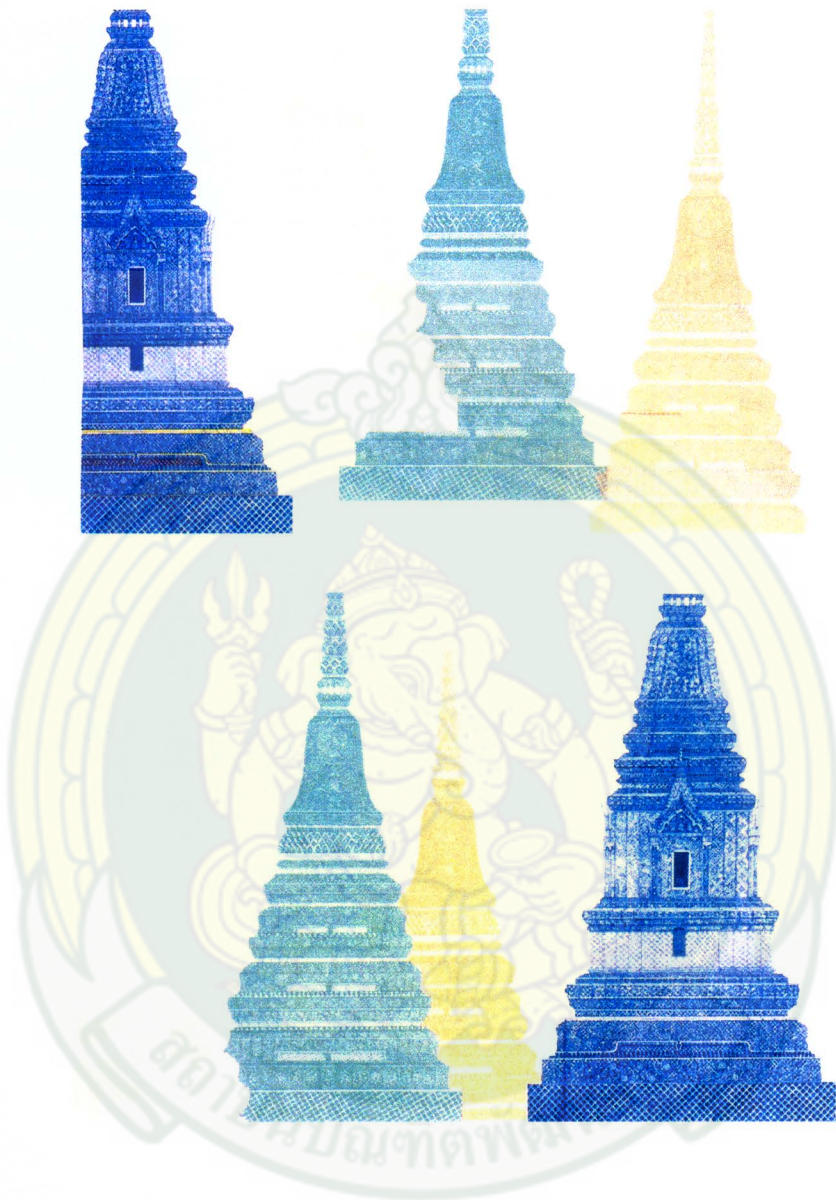
การทำความสะอาดบล็อกสกรีน

เมื่อใช้บล็อกที่สกรีนเสร็จแล้วถ้าเป็นสีสกรีนใช้น้ำมัน ควรทำความสะอาดด้วยน้ำยาเช็ดบล็อกสกรีนก่อนไปใช้ผงล้างบล็อกสกรีน หากเป็นใช้น้ำใช้น้ำเปล่าฉีดก่อน หลังจากนั้นใช้ผงล้างบล็อกผสมน้ำลงในกระบะแล้วแช่บล็อกทิ้งไว้ 10 นาที และใช้เครื่องฉีดน้ำฉีดทำความสะอาด นำไปตากให้แห้งเพื่อใช้ในครั้งต่อไป

ภาพที่ 28 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหมสีเดียว

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 29 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหมสีประจำองค์พระมหาเจดีย์
ที่มา : จากผู้วิจัย

ผลงานในระยาะนี้ ผลงานจะมีความละเอียดมาก ทำให้ไม่สามารถใส่ความงดงามของสิ
กระเบื้องเคลือบที่สร้างลวดลายได้ จะให้ความโดดเด่นในเรื่องของลายเส้นและโครงสร้างขององค์พระ
มหาเจดีย์มากกว่าซึ่งยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้วิจัยที่จะนำเสนอความงามของเส้น
และสี ที่สร้างสุนทรียภาพได้ จึงนำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานในระยาะที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานในระยะนี้ ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาในเรื่องการสร้างแม่พิมพ์จากภาพต้นแบบองค์พระมหาเจดีย์ที่มีขนาดเล็กและมีรายละเอียดมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของรายละเอียดที่ปรากฏจึงไม่อาจละทิ้งส่วนใดส่วนหนึ่งได้ ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (Apple iPad) ผ่าน Application Adobe Illustrator Draw เข้ามามีส่วนช่วยในการเขียนแม่พิมพ์ ผสมผสานงานสร้างสรรค์ที่ใช้ทักษะฝีมือด้วยกระบวนการภาพพิมพ์ตะแกรงไหมแบบตามชนบ ที่มีคุณลักษณะของงานภาพพิมพ์ การถ่ายทอดอย่างตรงไปตรงมา ความสด ความฉับพลัน ความสดของเนื้อสี บนกระดาษสร้างมิติสัมผัส ที่ไม่ใช่อยู่แต่บนพื้นผิวเสมือนบนโลกดิจิทัล ผู้วิจัยได้ศึกษาจนเกิดความเข้าใจในกระบวนการและผลที่ปรากฏต่องานสร้างสรรค์ นำมาสู่การเขียนแม่พิมพ์ด้วย (Apple iPad) ผ่าน Application Adobe Illustrator Draw แบ่ง Layer ตามจำนวนสีที่ปรากฏในภาพร่างต้นแบบ จากนั้นนำไป Print ลงบนกระดาษไขเพื่อใช้ในการถ่ายบล็อกในลำดับต่อไป

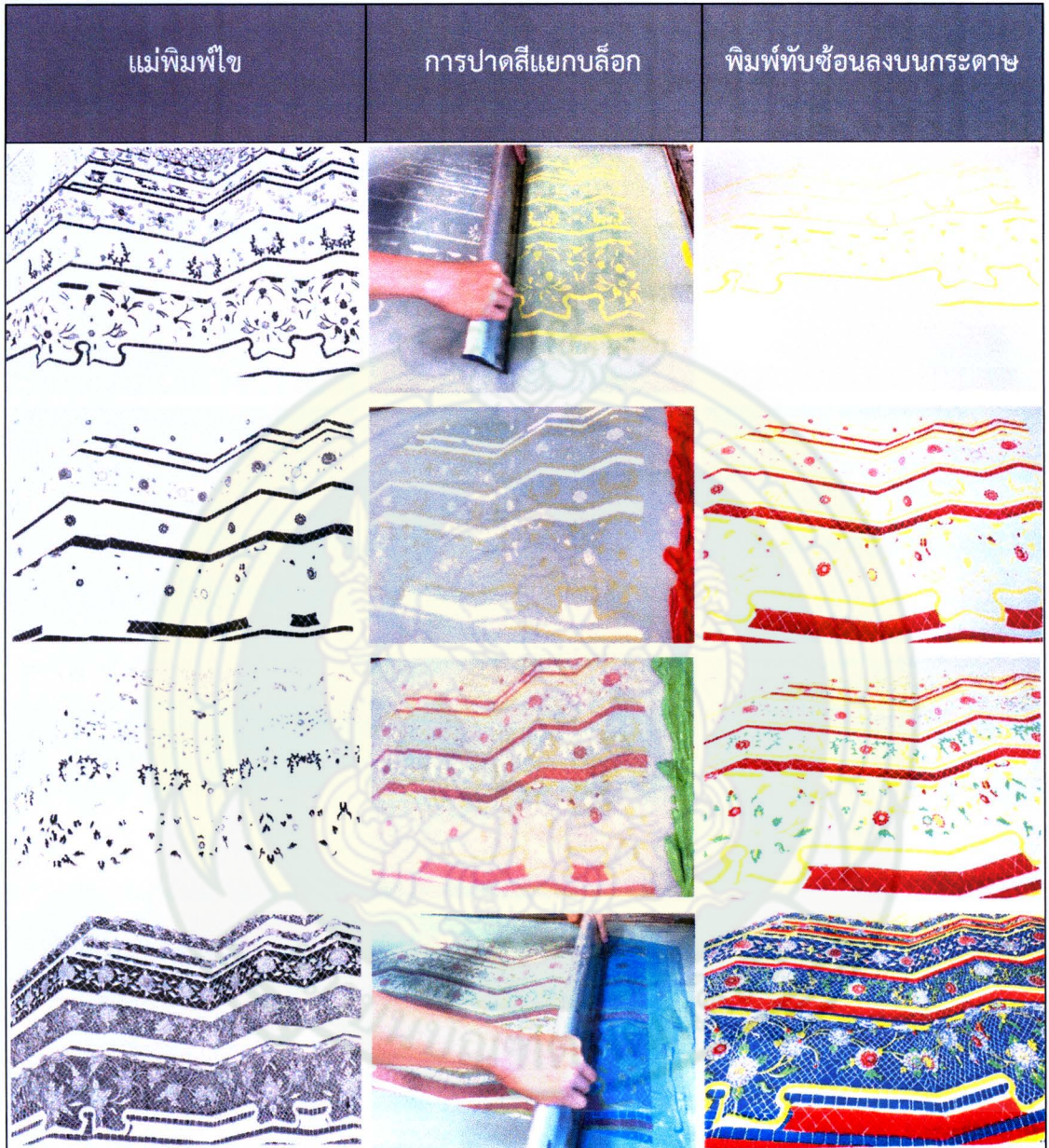

Adobe Illustrator Draw

ภาพที่ 30 แม่พิมพ์โดยการเขียนด้วย Apple Pencil แบบแยก Layer

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 31 ภาพแสดงการพิมพ์ทับซ้อนกันของสีโดยการเขียนแบบแยกบล็อก
ที่มา : จากผู้วิจัย

การสร้างแม่พิมพ์

1. นำกรอบบล็อกกอลูมิเนียมมาใช้ในการพิมพ์หลายสี เพื่อให้การทับซ้อนกันของสีตรงกัน เพราะหากใช้บล็อกไม้อาจจะส่งผลกระทบต่องานซิลค์สกรีนหลาย ๆ สี จะทำให้ลายไม่ตรงกัน เกิดความเหลื่อม ซึ่งผ้าสกรีนโพลีเอสเตอร์เบอร์ 90 (จะมีเส้นด้ายจำนวน 90 เส้น ต่อ 1 เซนติเมตร)
2. ปาดกาวอัดที่ผสมน้ำยาไวแสงด้วยยางปาดกาวอัด
3. นำแผ่นฟิล์มไซท์ Print ต้นแบบมาวางบนตู้ฉายแสง ตั้งเวลาฉายแสง 25 วินาทีและตั้งตัวดูอากาศ 2 นาที
4. นำไปล้างด้วยน้ำสะอาดเพื่อให้กาวอัดส่วนที่ละลายออก
6. นำไปเป่าให้แห้ง เคลือบแม่พิมพ์สกรีนด้วยน้ำยาแพ็คฟิล์ม จากนั้นเข้าสู่กระบวนการพิมพ์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ภาพที่ 32 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหมหลายสี

ที่มา : จากผู้วิจัย

จากผลงานสร้างสรรค์จะเห็นได้ว่า เส้นและสีที่ปรากฏมีความชัดเจน สีสมีความสดแสดงพลังของสีได้เป็นอย่างดี มีการทำซ้ำของลวดลายและเส้นที่เชื่อมโยงต่อเนื่องและเลื่อนไหลไปตามจังหวะที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ตอบสนองความต้องการของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ แต่เนื่องจากการใช้สีในผลงานต้องใช้อย่างจำกัด เพราะหากต้องการให้ผลงานสร้างสรรค์มีสีและการทับซ้อนกันหลากสี จำนวนบล็อกสกรีนก็จะต้องมีมากตามจำนวนของสีที่ปรากฏ ทำให้เกิดข้อจำกัดทางด้านเทคนิคที่ต้องใช้เวลามาก

ผู้วิจัยจึงปรับเปลี่ยนวิธีการสร้างสรรค์ โดยการนำภาพร่างต้นแบบไปปรับไฟล์แยกเม็ดสกรีนในโปรแกรม Adobe Photoshop ก่อนนำ Print ลงบนกระดาษไซ โดยการแยกสีเม็ดสกรีนแบบ 4 สี CMYK (4 Color process separation) เป็นการพิมพ์แบบสอดสีหรือการพิมพ์ออฟเซต 4 สี เพื่อให้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเป็นไปตามภาพเหมือนภาพร่าง (Sketch) มากที่สุด โดยเกิดจากการซ้อนทับกันของเม็ดสีจากแม่สี CMYK ซึ่งเป็นแม่สีที่มีคุณสมบัติในการดูดกลืนแสง เมื่อเม็ดสีของแม่สีแต่ละสีซ้อนทับกันจะทำให้เกิดสีใหม่ตามเปอร์เซ็นต์ที่แตกต่างกันไป โดยสีหลักจะประกอบไปด้วย สีฟ้า C = Cyan, สีม่วงแดง M = Magenta สีเหลือง Y = Yellow, และสีดำ K = Black โดยการพิมพ์แบบสอดสี หรือ ออฟเซต 4 สี (Offset printing) ขั้นตอนดังต่อไปนี้

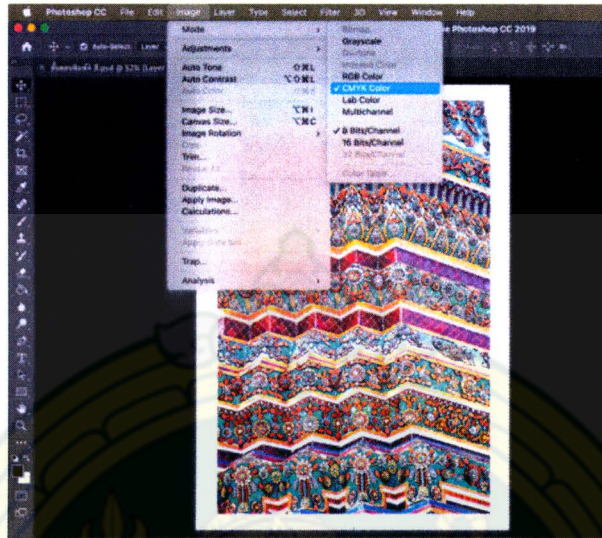
ขั้นตอนที่ 1 เริ่มจากกำหนดเครื่องหมาย “+” ลงในตำแหน่งของหัวและท้าย โดยให้อยู่กึ่งกลางระหว่าง ซ้าย - ขวา เพื่อเป็นจุดที่กำหนดจุดให้การพิมพ์ทับซ้อนกันทั้ง 4 บล็อกตรงกัน

ภาพที่ 33 กำหนดจุดมาร์ค

ที่มา : จากผู้วิจัย

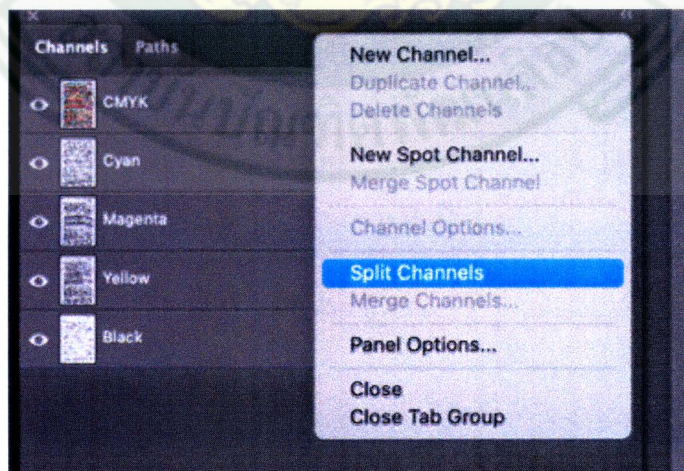
ขั้นตอนที่ 2 แปลงโหมดสีของภาพต้นฉบับให้อยู่ในโหมด CMYK

ภาพที่ 34 แสดงการแปลงโหมดสี CMYK

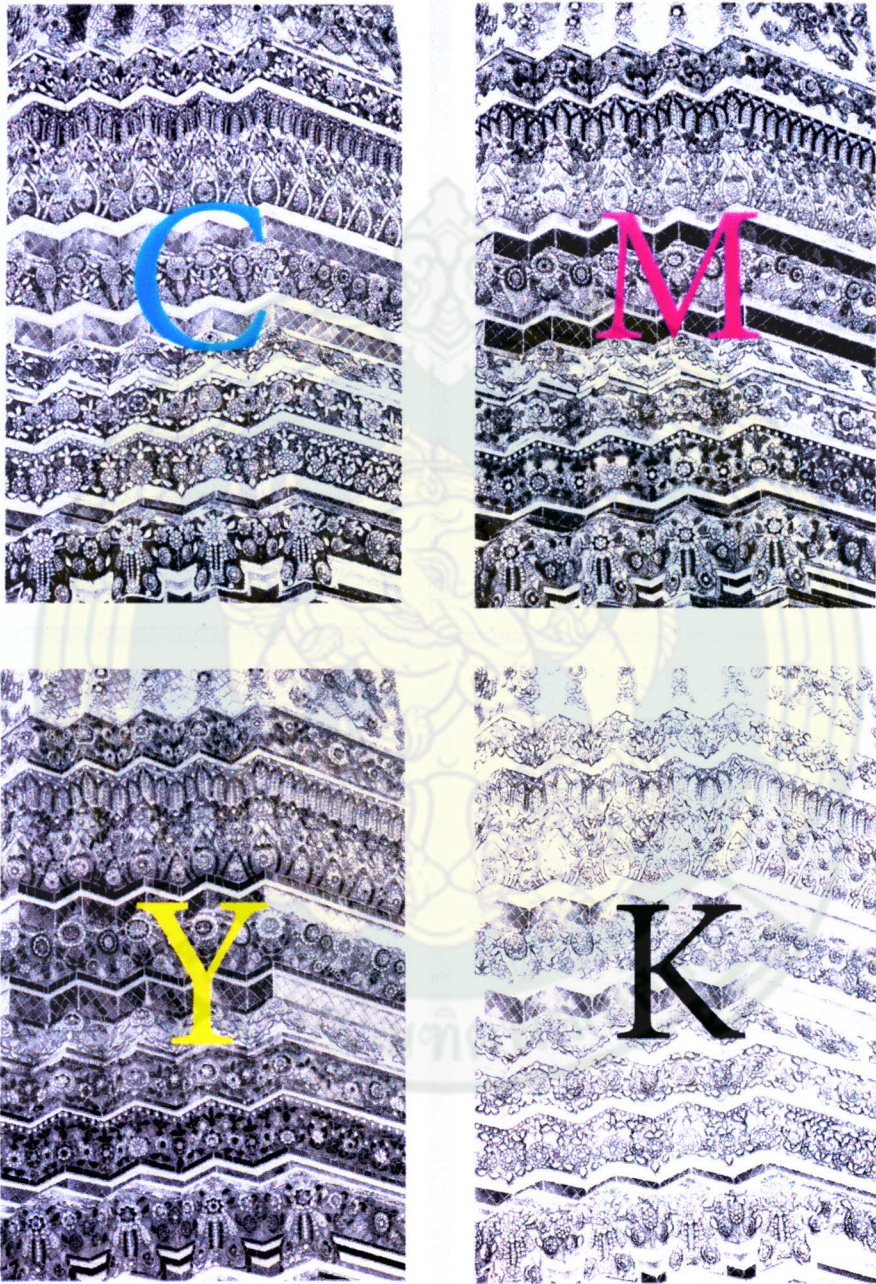
ที่มา : จากผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ไปที่ Tab Channel เพื่อทำการ Split Channels ออกเป็น 4 Channels โดยแต่ละ Channels จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในโหมดสี Grayscale โดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 35 แสดง Channel

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 36 แสดงการแบ่ง 4 Channels

ที่มา : จากผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 4

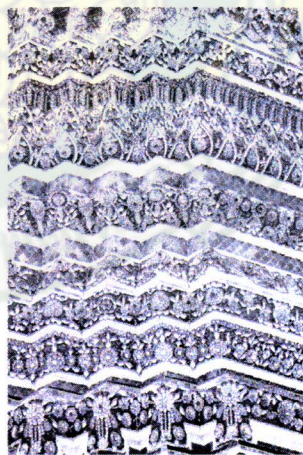
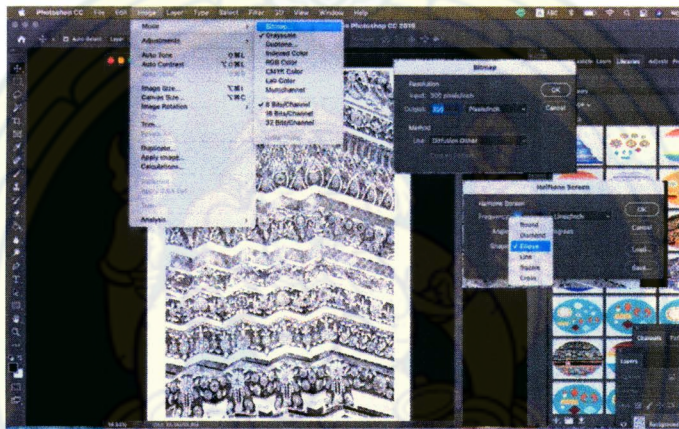
แปลงภาพในแต่ละ channel ให้เป็นภาพแบบ Half tone โดยเริ่มจาก C - M- Y- K ตามลำดับแปลงภาพจาก Grayscale ไปเป็น Half tone

ให้ไปที่ Mode-->Bitmap จะมีหน้าต่างให้เลือกค่า Output Resolution และ Method ในช่อง Resolution เลือกที่ความละเอียด 300 dpi ส่วน Method เลือกที่ Halftone Screen หลังจากนั้นจะพบหน้าต่างให้เลือกการปรับตั้งค่า Frequency / Angle / Shape

Frequency สำหรับนำไปใช้ในงานสกรีนอยู่ที่ 70 -150 LPI

Angle เริ่มจาก C = 45 , M = 75 , Y = 90 , K = 105 ตามลำดับ

Shape รูปทรงเม็ดสีที่นิยมใช้ในงานสกรีนเสียคือ รูปทรงวงรี ให้เลือกที่ Elipse

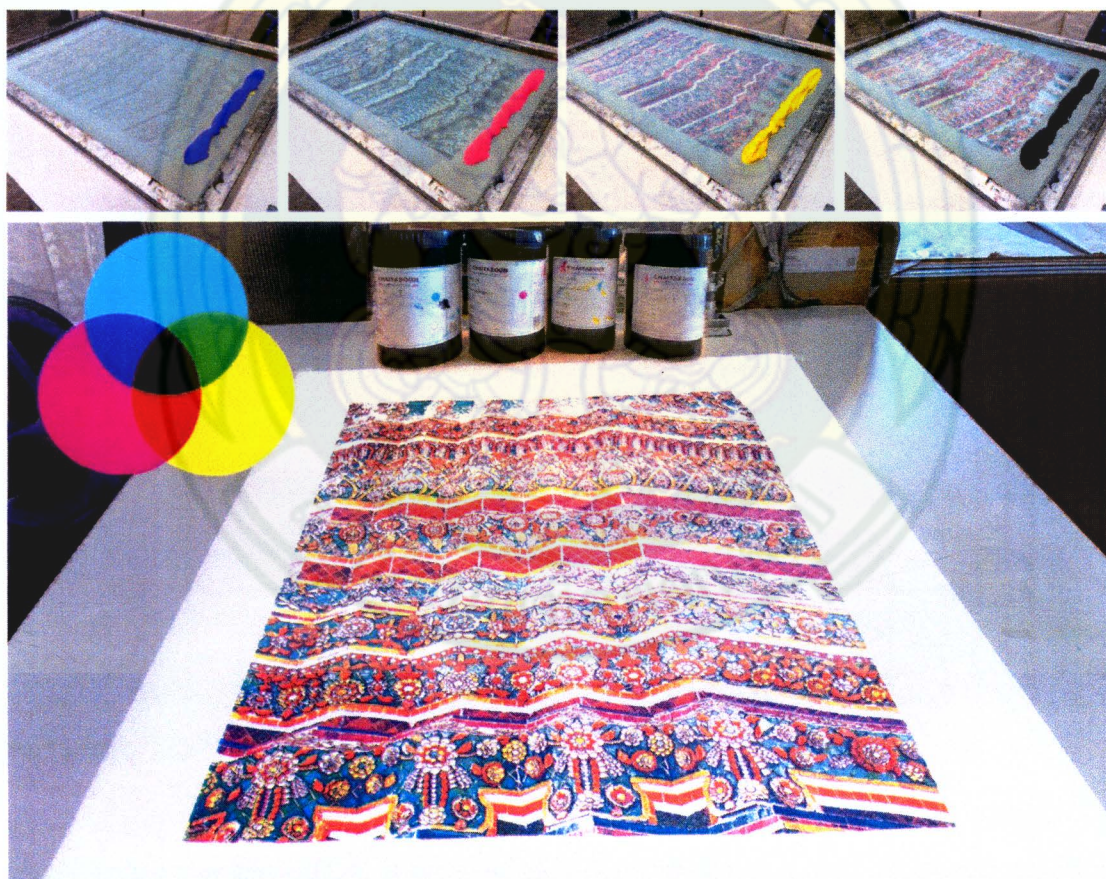
ภาพที่ 37 แสดง Bitmap

ที่มา : จากผู้วิจัย

จากนั้นนำไป Print ลงบนกระดาษไขเพื่อใช้ในการถ่ายบอล์กในลำดับต่อไป

การสร้างแม่พิมพ์

1. นำกรอบบล็อกอลูมิเนียมซึ่งผ้าสกรีนโพลีเอสเตอร์เบอร์ 120 (จะมีเส้นด้ายจำนวน 120 เส้น ต่อ 1 เซนติเมตร)
2. ปาดกาวอัดสีฟ้าที่ผสมน้ำยาไวแสงด้วยยางปาดกาวอัด
3. นำแผ่นฟิล์มไซท์ที่ Print ต้นแบบมาวางบนตู้ฉายแสง ตั้งเวลาฉายแสง 23 วินาทีและตั้งตัวดูดอากาศ 2 นาที
4. นำไปล้างด้วยน้ำสะอาดเพื่อให้กาวอัดส่วนของลายออก
6. นำไปเป่าให้แห้ง เคลือบแม่พิมพ์สกรีนด้วยน้ำยาแพทช์ จากนั้นเข้าสู่ขบวนการพิมพ์ด้วยชุดสีสอดเขื่อน้ำ CMYK พิมพ์ทับซ้อนกันตามลำดับจนเกิดภาพ

ภาพที่ 38 การพิมพ์ CMYK

ที่มา : จากผู้วิจัย

ภาพที่ 39 ผลงานสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม CMYK

ที่มา : จากผู้วิจัย

จากผลงานสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้ข้อสรุปด้านกระบวนการทางเทคนิคในส่วนของ การสร้างแม่พิมพ์โดยการแยกเม็ดสกรีน CMYK ได้ตอบสนองความต้องการในเรื่องของจำนวนสีภายในผลงานที่มีจำนวนมาก สามารถแก้ไขปัญหาด้านข้อจำกัดทางเทคนิคได้

ในด้านรูปแบบที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกในผลงาน ผู้วิจัยรู้สึกอึดอัดจากมุมมองที่ถูกจำกัด เนื่องจากการลงพื้นที่ภาคสนาม ทำได้เพียงการบันทึกภาพในมุมมองแคบๆ และต้องถ่ายจากมุมที่มองขึ้นด้านบน ไม่สามารถเก็บภาพองค์พระมหาเจดีย์ทั้งองค์ได้ เห็นเพียงรายละเอียดของลายที่สร้างความงดงามในเรื่องของเส้นและสีแต่ขาดเรื่องของโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่เป็นตัวจัดสรรความงามที่ก่อให้เกิดรูปทรงและพื้นที่ว่าง จากการศึกษาข้างต้นนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในที่ 3 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 3 ผู้วิจัยเขียนแม่พิมพ์ด้วยแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (Apple iPad) ผ่าน Application Adobe Illustrator Draw อย่างอิสระโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนของสี

ภาพที่ 40 แม่พิมพ์โดยการเขียนด้วย Apple Pencil

ที่มา : จากผู้วิจัย

สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรีย จากองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล

ภาพที่ 41 รูปแบบผลงานสร้างสรรค์

ที่มา : จากผู้วิจัย

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานการสร้างสรรค์ประกอบกันขึ้นระหว่างเนื้อหาและรูปทรง โดยมีลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏองค์พระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล แสดงให้เห็นถึงความงดงามหรือ “สุนทรียะ” อันเกิดจากสัญลักษณ์แห่งความเชื่อ ความศรัทธาในรูปแบบของการสร้างเจดีย์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมจิตใจให้แก่พุทธศาสนิกชน สิ่งเหล่านี้ล้วนให้ความรู้สึกสุนทรียะจากสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่ได้รับประสบการณ์ทางสุนทรียะจากวัตถุซึ่งเป็นรูปธรรมโดยตรงจนเกิดเป็นความคิด รวบรวมที่มีลักษณะเป็นนามธรรม แสดงความรู้สึกประทับใจในความงดงามที่เกิดขึ้นจากความศรัทธา ใช้เป็นองค์ประกอบในการสื่อถึงความงามและคุณค่าทางจิตใจ และเพื่อสร้างเนื้อหาสาระภายใต้ขอบเขตของ “เนื้อหา” โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. เนื้อหาทางรูปทรง ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากความรู้สึกด้านจิตใจ, ทางด้านอารมณ์, ความสุข ความทุกข์, ความประทับใจ และความสะเทือนใจ ที่ได้รับรู้จากรูปทรง และสัมฤทธิ์ผล จากการประสาน กันของทัศนธาตุต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ เส้น สี น้ำหนักอ่อนแก่ของแสง - เงา ลักษณะพื้นผิว และที่ว่าง

2. เนื้อหาทางเรื่องราว ได้แก่ ส่วนที่ดูรู้เรื่องว่าเป็นอะไร เช่น คน วัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ เนื้อหาทางเรื่องราวจะมุ่งเน้นไปที่แนวความคิด (Concept) ที่มีต่อเรื่องราวและรูปทรง เกี่ยวกับความรู้สึกประทับใจในความงดงามอันเกิดจากความศรัทธาที่มีคุณค่าความงามโดยตัวเองอยู่แล้ว ตั้งแต่เรื่องของกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีความเกี่ยวข้องกันทั้งในด้านความหมายและลักษณะที่ผสมผสานกลมกลืนอย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความรู้สึกสุนทรียะจากสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่ได้รับประสบการณ์ทางสุนทรียะจากวัตถุซึ่งเป็นรูปธรรมโดยตรงจนเกิดเป็นความคิดรวบรวมที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ที่สั่งสมประสบการณ์สุนทรียะ โดยนำศิลปะกับความจริง มาสัมพันธ์กัน

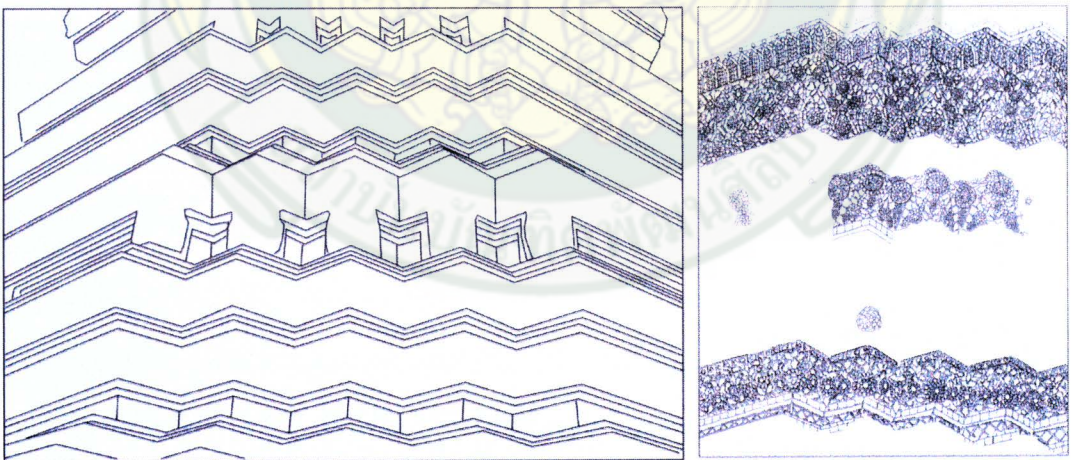
3. เนื้อหาทางสัญลักษณ์ ได้แก่ ความหมายที่ลึกซึ้ง ไปกว่าการได้รับจากการประสานกันของทัศนธาตุในรูปทรง และความหมายธรรมดามาจากรายการหรือเหตุการณ์และเป็นผลทางอารมณ์ความรู้สึก หรือ ปัญญาที่คลี่คลายขึ้นจากการประสานกันของเนื้อหาทางรูปทรงด้วยตนเอง หรือจากการประสานกันของเนื้อหาทางรูปทรงกับเนื้อหาทางเรื่องโดยอาศัย “สื่อ” ของสัญลักษณ์เป็นตัวแทน ในการระบายอารมณ์ความรู้สึกหรือความสะเทือนใจต่างๆ ออกมา ซึ่งสัญลักษณ์ที่กล่าวถึงนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้เผชิญอยู่ทุกวันสร้างให้เกิดอารมณ์ของสุนทรียภาพนั่นเอง

ทัศนธาตุ (Visual Art Element) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดสุนทรียภาพแก่ผู้ชม ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล ให้ความรู้สึกที่งามสง่าลึกซึ้งในตัวเอง การสร้างสรรค์ด้วยความพอดี สร้างความงามที่ยิ่งใหญ่เนื่องด้วยความพอดี และเหมาะสมนี้เป็นความงามอันสูงสุด มีทัศนธาตุที่ปรากฏในองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล (Elements of four large pagogas) มีองค์ประกอบที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. เส้น (Line) กำหนดขอบเขตของแต่ละองค์ นำสายตาให้เห็นทิศทางทั้งแนวตั้งเส้นตรง (Straight Line) ที่ปรากฏเด่นชัด คือ

เส้นของโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นเส้นตรงแนวตั้ง ให้ความรู้สึกสูงสง่า มั่นคง เส้นแนวนอน มีลักษณะขนานกับพื้น ให้ความรู้สึกราบเรียบ เป็นฐาน เส้นเฉียง เป็นเส้นที่ไม่ขนานหรือตั้งฉากกับพื้น ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว และเส้นซิกแซก เป็นเส้นเฉียงสลับไปมา ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ตื่นเต้น

เส้นของโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้ง (Curve Line) จะปรากฏในลวดลายประดับกระเบื้องเคลือบซึ่งเกิดจากการเรียงต่อกันของรูปทรงกลมและรูปทรงอิสระ โดยมีที่มาจากธรรมชาติของดอกไม้ ใบไม้ ซึ่งเรียงร้อยเป็นเครือเถาเลื้อยสอดสลับ มีดอกไม้และก้าน เป็นเส้นโค้งสลับขึ้นลงคล้ายเกลียวคลื่นให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างนุ่มนวลสม่ำเสมอ อ่อนหวาน

ภาพที่ 42 แสดงเส้นตรงและเส้นโค้ง

ที่มา : จากผู้วิจัย

2. สี (Color)

สีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างงานศิลปะ สร้างบรรยากาศตามจินตนาการ การใช้สีในผลงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) ใช้เป็นทำหน้าที่กำหนดองค์พระมหาเจดีย์แต่ละองค์ได้อย่างชัดเจน 2) ใช้เพื่อสร้างรายละเอียดตามที่ปรากฏโดยการประดับประดาเจดีย์ทรงเครื่องด้วยกระเบื้องเคลือบสีที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศจีนในยุคสมัยรัชกาลที่ 3 และ 3) สีที่เกิดจากการสร้างบรรยากาศภายในผลงานให้ความรู้สึกทางด้านจิตใจ

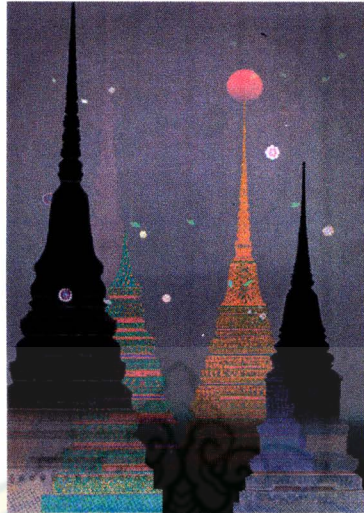

ภาพที่ 43 แสดงสี

ที่มา : จากผู้วิจัย

3. แสงและเงา (Light & Shade)

แสงและเงา (Light & Shade) เป็นตัวกำหนดระดับของค่าน้ำหนัก (Value) ค่าความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง และบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุหรือ ความอ่อน - ความเข้มของสีหนึ่ง ๆ หรือหลายสี ขึ้นอยู่กับระดับความเข้มของแสงและระดับความมืดของเงา ซึ่งไล่เรียงจากมืดที่สุดบริเวณความเข้มของเงา (Shade) ไปจนถึงบริเวณแสงสว่างจัด (Hi-light) และบริเวณเงาตกทอด เป็นบริเวณของพื้นหลังที่เงาของวัตถุทาบลงไป เป็นบริเวณเงาที่อยู่ภายนอกวัตถุ สร้างให้ผลงานมีทำให้เกิดระยะความตื้น - ลึก และระยะใกล้ - ไกลของภาพเหมือนจริง น้ำหนักของพื้นหลัง ทิศทางและระยะของเงาจะช่วยสร้างบรรยากาศในภาพให้ความแตกต่างระหว่างรูปทรงกับที่ว่าง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ให้ความรู้สึกเป็น 2 มิติ แก่รูปร่าง และความเป็น 3 มิติแก่รูปทรง

ภาพที่ 44 แสดงแสงและเงา

ที่มา : จากผู้วิจัย

4. พื้นที่ว่าง (Space) เป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องใช้จินตนาการเข้าร่วมประกอบการมองเห็นด้วยสายตา ซึ่งจะสามารถกะขอบเขตได้จากส่วนที่เป็นอากาศว่างเปล่าและมีพื้นผิวในลักษณะต่าง ๆ กันเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือล้อมรอบ ซึ่งการที่จะมีบริเวณว่างเกิดขึ้นนั้น ต้องมีบริเวณส่วนที่กำหนดให้เป็นรูป (Figure) และบริเวณส่วนที่กำหนดให้เป็นพื้น (Ground) เสียก่อน เช่น พื้นที่บริเวณลานพระมหาเจดีย์ทั้ง 4 จนถึงขอบกำแพงแก้วตัดสลับกับท้องฟ้าที่เป็นพื้นหลัง บริเวณว่าง (Space) จะมีการจัดวางองค์ประกอบที่ลงตัว เป็นจังหวะ ไม่ชิดหรือห่างจนเกินไป บริเวณว่างสามารถสร้างให้เกิดความรู้สึก สบาย อึดอัด หรือรู้สึกใกล้ ไกล ตื้น ลึก ได้

ภาพที่ 45 แสดงพื้นที่ว่าง

ที่มา : จากผู้วิจัย

5. **ลักษณะพื้นผิว (Texture)** เป็นพื้นผิวของวัตถุจริงหรือสร้างขึ้นให้ดูมีลักษณะเรียบ มั่น ด้าน ขรุขระ ส่งผลให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกต่อผลงานศิลปะที่แตกต่างกัน เช่น พื้นผิวหยาบ จะให้ความรู้สึกกระตุ้นประสาท หนักแน่น มั่นคง แข็งแรง ถาวร ในขณะที่ผิวเรียบ จะให้ความรู้สึกเบา สบาย การใช้ลักษณะของพื้นผิวที่แตกต่างกัน ในผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้มีลักษณะพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยสายตาจากการตกแต่งลดทอนลายเจดีย์ทรงเครื่องด้วยกระเบื้องเคลือบสี โดยมีลักษณะผิวที่มีน้ำหนักแตกต่างกันเมื่อมีแสงมากระทบสลับกับเรียบแบน นำมาผสมกลมกลืนได้อย่างเหมาะสม ลงตัวจนเกิดความสวยงาม

ภาพที่ 46 แสดงพื้นผิว

ที่มา : จากผู้วิจัย

6. **มวล หรือปริมาตร (Mass or Volume)** ที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ เกิดจากรูปทรงปิด (Closed Form) คือ รูปทรงที่มีเส้นรอบนอกปิดตลอด ไม่มีช่องว่างเปิดออกไปได้ โดยนำรูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) รูปทรงพีระมิต 2 มิติ ที่มีความกว้างและสูง ใช้รูปทรงที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน รูปทรงที่ต่อเนื่องกัน รูปทรงที่ซ้อนกัน รูปทรงที่ผนึกเข้าด้วยกัน รูปทรงที่แทรกเข้าหากัน รูปทรงที่สานเข้าด้วยกัน และ รูปทรงที่บิดพันกัน นำมาจัดวางองค์ประกอบในลักษณะการรวมตัวกันของเส้นและรูปทรง (Form) องค์พระมหาเจดีย์ขนาดต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นกลุ่ม ให้มีความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงด้วยการนำรูปทรงหลาย ๆ รูปมาวางใกล้กัน มีการผสมผสานกันของรูป

เหล่านั้น ให้เกิดมีความสัมพันธ์ดึงดูดหรือผลึกใสซึ่งกันและกัน การประกอบกันของรูปทรงทำให้เกิดมวล หรือปริมาตร ให้ความรู้สึกหนักแน่นเป็นปึกแผ่น นับเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยแสดงให้เห็นรูปทรงขององค์พระมหาเจดีย์โดดเด่นขึ้น

ภาพที่ 47 แสดงมวลหรือปริมาตร

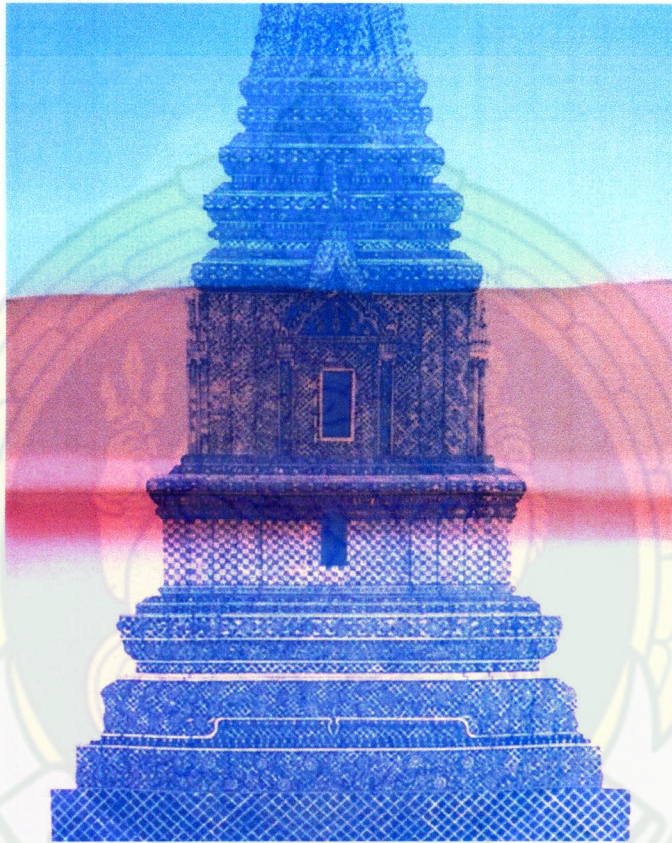
ที่มา : จากผู้วิจัย

ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาลนี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ มีทั้งความประสานกลมกลืน (Harmony) จังหวะลีลา (Rhythm) เอกภาพ (Unity) การแสดงออก (Expression) อารมณ์ความรู้สึก (Emotion) สมมาตร-อสมมาตร (Symmetry-Symmetry- Asy Mmetry) ดุลยภาพ (Balance) ฯลฯ โดยการนำทัศนธาตุต่าง ๆ ได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดวางองค์ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะ โดยสามารถวิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลงานสร้างสรรค์ระยะที่ 1

ภาพที่ 48 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.1
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 50 x 35 ซม.

ภาพที่ 49 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.2
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 50 x 38 ซม.

ภาพที่ 50 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 3
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.3
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 50 x 70 ซม.

4.1 วิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ระยะที่ 1

สร้างสรรค์โดยมีที่มาจากการเล่นลูกบอล 2 มิติ ในลักษณะการเขียนแบบทางสถาปัตยกรรม คือ การถอดแบบความงามจากลายเส้นโครงสร้างเจดีย์ทรงเครื่องขนาดใหญ่ อยู่ในผังย่อมุมไม้ 20 และถอดแบบลายเส้นจากองค์พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย ย่อมุมไม้ 12 ที่ปรากฏทั้งโครงสร้างรูปทรงและรายละเอียดของลวดลายกระเบื้องเคลือบที่ตกแต่งบนองค์เจดีย์ ในส่วนฐานส่วนองค์ระฆัง และส่วนยอด ของพระมหาเจดีย์

เป็นภาพที่มีเอกลักษณ์ในการจัดวางองค์พระมหาเจดีย์เป็นประธานของภาพ มีความเด่นชัดอยู่บริเวณกึ่งกลางภาพ เป็นการสร้างจุดเด่นด้วยตำแหน่ง (Location) โดยธรรมชาติการมองของมนุษย์เราจะเริ่มจากบริเวณกลางภาพ บนพื้นสีที่ไล่น้ำหนักโดยมีที่มาจากสีของบรรยากาศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นฉากหลัง แสดงความขัดแย้งในด้านน้ำหนักที่แตกต่างกัน มีความสว่างและมีตัดกันอย่างรุนแรงระหว่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง เพื่อสร้างระยะให้ผลงานมีมิติ - ลึก โดยลายเส้นที่ปรากฏในผลงาน มีลักษณะเป็นราบเรียบ ให้ความรู้สึกนิ่งสงบ รูปร่าง รูปทรงสามเหลี่ยมใช้ สีประจำองค์พระมหาเจดีย์ เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการระบุที่มาตามที่ปรากฏขึ้นจริงสื่อถึงความเคารพ แสดงสัดส่วนของรูปลักษณะของเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ บริเวณพื้นที่ว่างเกิดจากรูปทรงเรขาคณิตรูปสามเหลี่ยมถูกกำหนดให้เป็นที่ว่างบวก เนื่องจากเป็นที่ว่าง ซึ่งถูกกำหนดด้วยเส้นทำให้เกิดรูปร่างตัวตน และเป็นที่ว่างที่บ่งบอก เรื่องราวให้ปรากฏในภาพ ส่วนที่ว่างรอบรูปทรงนั้น ได้ถูกกำหนดให้เป็นที่ว่างลบเนื่อง จากเป็นเพียงแค่พื้นที่ระนาบที่ราบ ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เนื้อหาหลักให้เกิดความสมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ว่างที่สามารถสร้างให้เกิดมิติลวงตา บนพื้นระนาบ 2 มิติ ปรากฏระยะใกล้ - ไกล สร้างความรู้สึกถึงมิติของความรู้สึก ที่มีลักษณะกลืนหายเข้าไปในบรรยากาศ เพื่อช่วยขับเน้นให้ที่ว่างบวก

การจัดภาพโดยรวมมีความเป็นเอกภาพด้วยเส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงาที่สัมพันธ์กลมกลืนกัน ทำให้ทั้งภาพดูเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งด้านรูปลักษณะและด้านเนื้อหาเรื่องราว มีการแสดงออกที่เรียบง่าย มีลักษณะเฉพาะตัว รูปทรงมีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มก้อน ไม่กระจัดกระจายมีลักษณะที่เข้ากันไม่รู้สึกรู้ว่าขัดกัน จัดวางอย่างมีระเบียบและดุลยภาพ โดยการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน แต่ความกลมกลืนนั้นถ้าไม่มีความขัดแย้งกันมาแทรกเลยก็จะดูราบเรียบจนเกินไป ทำให้ภาพไม่น่าสนใจจึงต้องทำให้มีขนาดแตกต่างกันออกไปบ้าง เพื่อให้เกิดการขัดแย้งให้ผลงานมีความน่าสนใจมากขึ้น นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในระยะต่อไป

ผลงานสร้างสรรค์ระยะที่ 2

ภาพที่ 51 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 4
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.4
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 49 x 74 ซม.

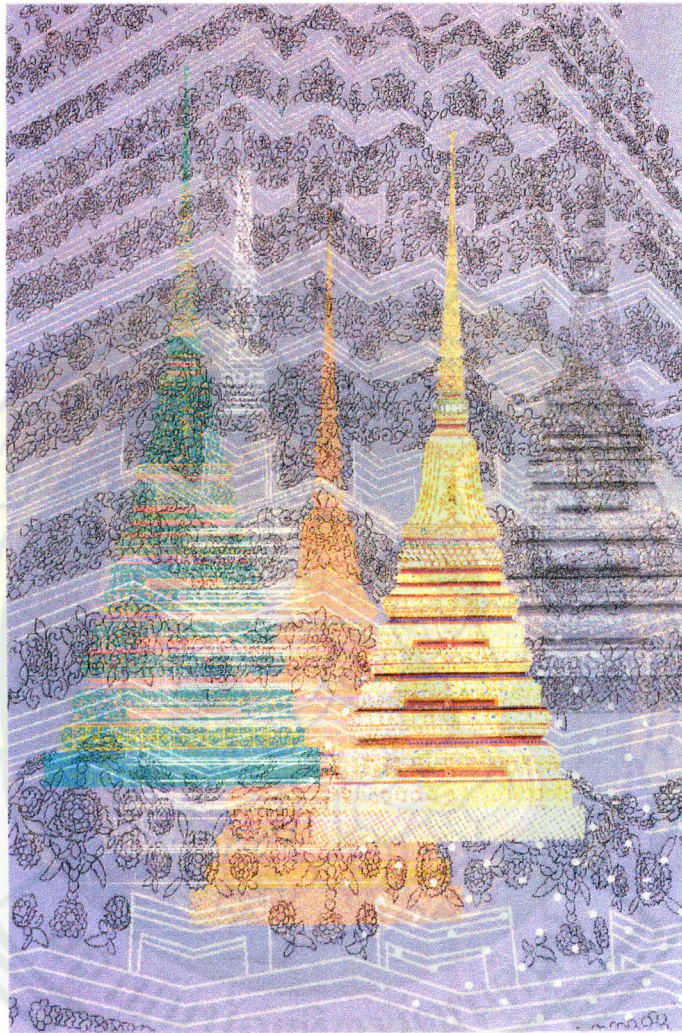
ภาพที่ 52 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 5
ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.5
เทคนิค Silkscreen
ขนาด 80 x 58 ซม.

4.2 วิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ระยะที่ 2

จากผลงานสร้างสรรค์จะเห็นได้ว่า เส้นและสีที่ปรากฏมีความชัดเจน สีสีมีความสดแสดงพลังของสีได้เป็นอย่างดี มีการทำซ้ำของลวดลายและเส้นที่เชื่อมโยงต่อเนื่องและเลื่อนไหลไปตามจังหวะที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ด้วยจังหวะ (Rhythm) การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ โดยเกิดจากการซ้ำจัดให้มีการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ สร้างให้เกิดความเลื่อนไหลต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือ น้ำหนัก เป็นลักษณะการจัดวางส่วนประกอบของภาพให้มีระยะพอดี ดูแล้วเกิดความเคลื่อนไหวขึ้นในภาพ ทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวา จากการจัดให้มีจังหวะที่ซ้ำ ๆ กัน (Repetition Rhythm) มีความแตกต่าง แต่ให้เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน (Progressive and Continuity) การเขียนเส้นซ้ำ ๆ กันทำให้เกิดจังหวะและในบางช่วงแสดงจังหวะที่มีความแตกต่างกันออกไป โดยการเว้นช่วงสลับกันจึงเกิดลวดลายที่แตกต่างกันออกไป แต่จังหวะของลายที่ปรากฏเป็นจังหวะอย่างง่าย ๆ ให้ความรู้สึกเพียงผิวเผิน เนื่องจากขาดความหมาย เป็นการรวมตัวของลวดลายเถาดอกไม้ที่เหมือนกัน

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะนี้ให้ความรู้สึกอึดอัด ผลงานเป็นเพียงความประทับใจในองค์พระมหาเจดีย์ เฉพาะส่วนที่เป็นลวดลายบนชุดฐานสิงห์ซ้อนกัน 3 ฐาน เนื่องจากมุมมองที่อยู่บนพื้นที่จำกัด ไม่สามารถเห็นถึงโครงสร้างของรูปทรงพีรามิตขนาดใหญ่ มีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยม ด้วยความสูงและขนาดของพื้นที่บริเวณลานพระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล ทำให้มีเพียงมุมมองจากด้านล่างชั้นสู่ยอดเจดีย์ ผู้วิจัยไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่จะสื่ออารมณ์ถึงความยิ่งใหญ่ สร้างบรรยากาศให้มีความสัมพันธ์กันของรูปทรงทั้งสี่กับพื้นที่ว่าง การเรียง ระยะห่าง เป็นจังหวะที่ต่อเนื่อง สร้างความรู้สึกสมดุลและเชื่อมโยงกันได้ จึงนำมาสู่การสร้างสรรคผลงานในระยะที่ 3

ผลงานสร้างสรรค์ระยะที่ 3

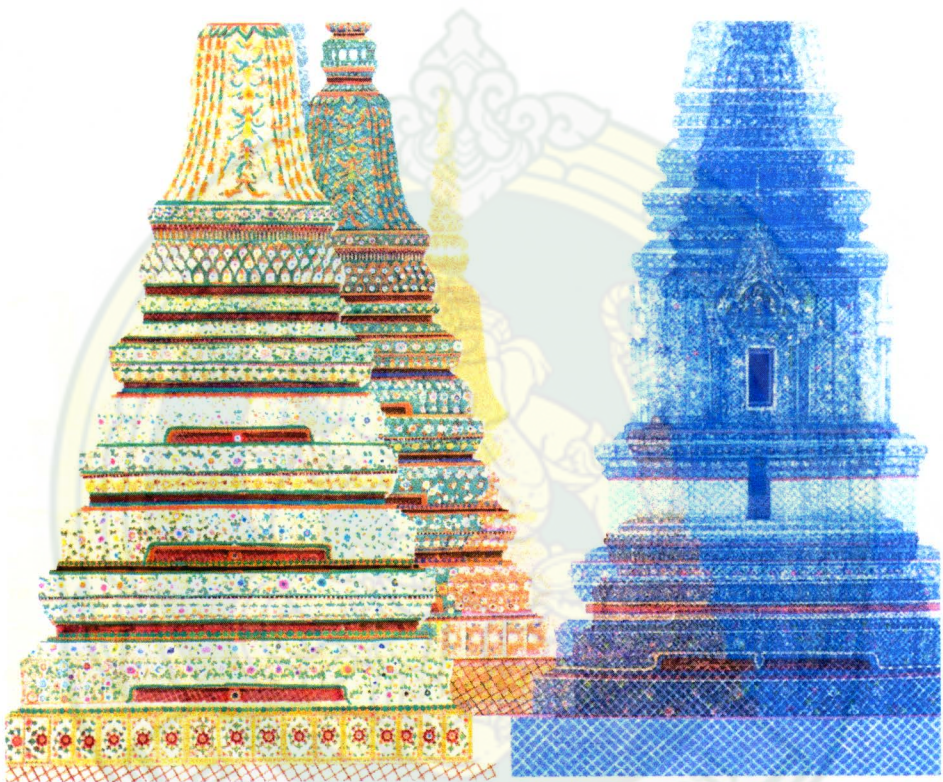
ภาพที่ 53 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 6
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.6
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 80 x 58 ซม.

ภาพที่ 54 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 7
ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.7
เทคนิค Silkscreen
ขนาด 76 x 58 ซม.

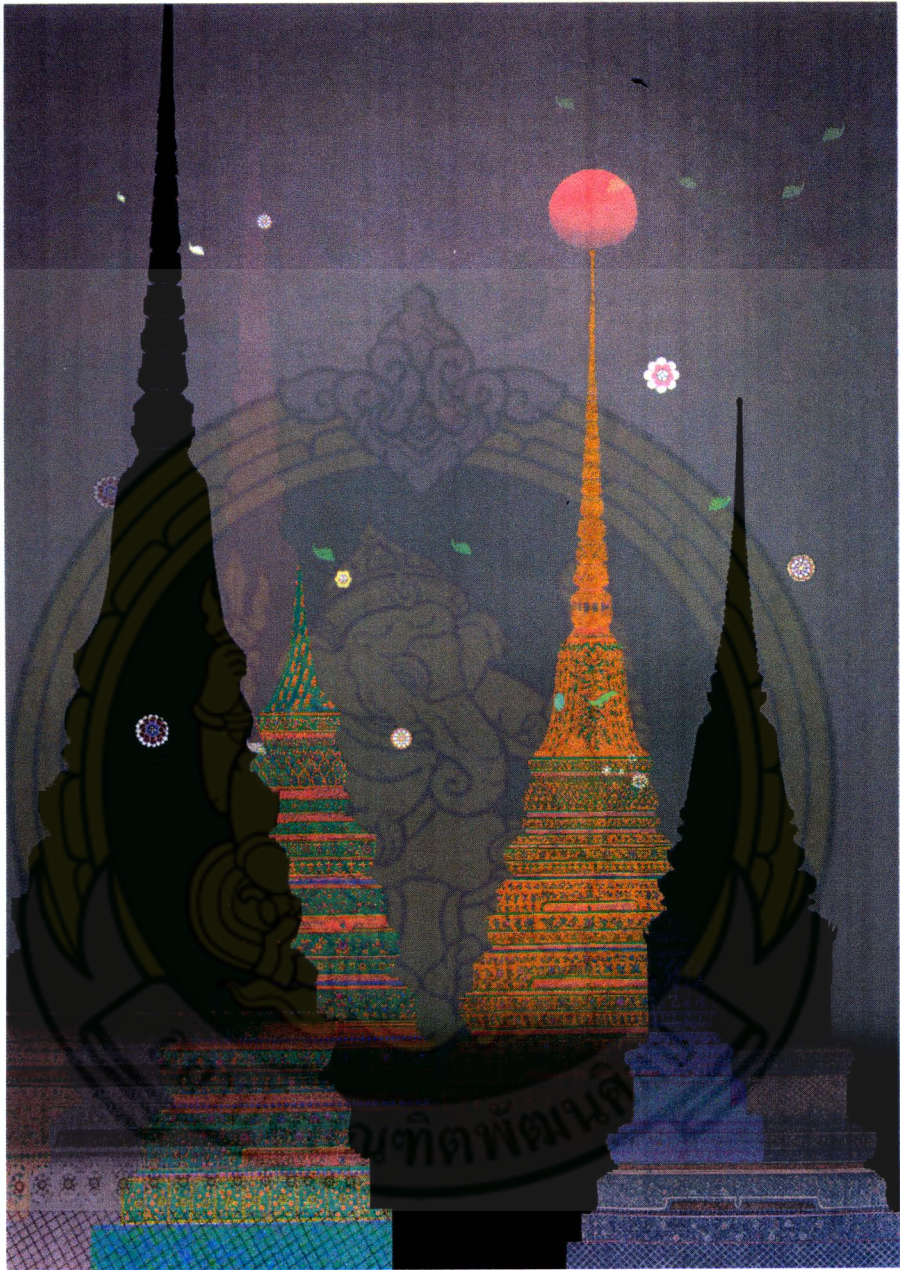
ภาพที่ 55 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 8
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.8
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 76 x 58 ซม.

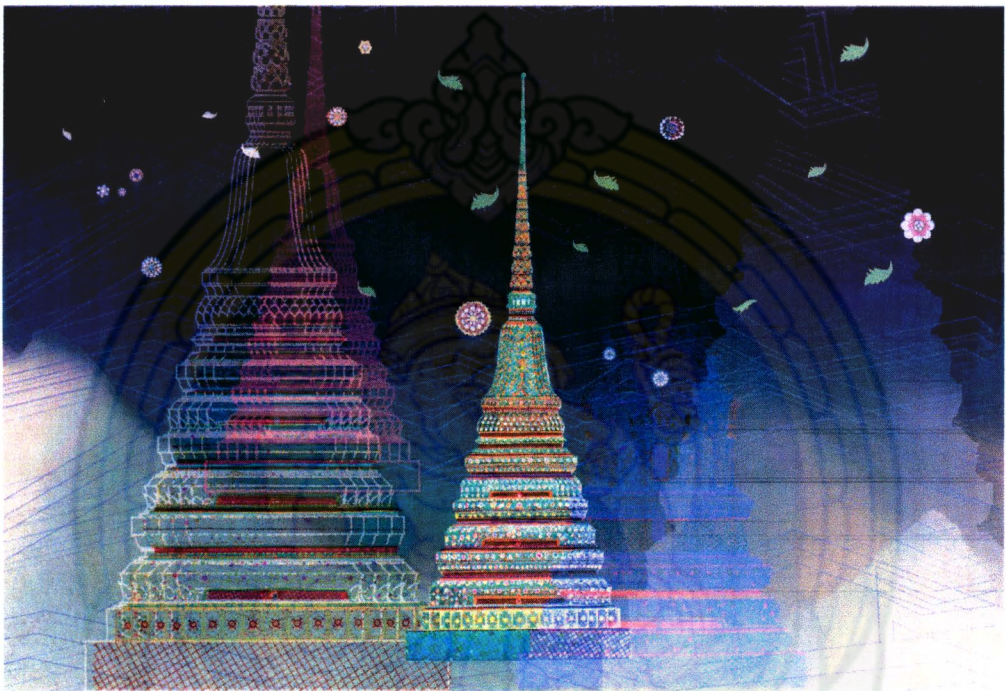
ภาพที่ 56 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 9
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.9
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 58 x 58 ซม.

ภาพที่ 57 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 10
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.10
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 76 x 58 ซม.

ภาพที่ 58	ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 11
ชื่อผลงาน	Impression of Phra Maha Chedi No.11
เทคนิค	Silkscreen
ขนาด	76 x 58 ซม.

ภาพที่ 59 ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 12
 ชื่อผลงาน Impression of Phra Maha Chedi No.12
 เทคนิค Silkscreen
 ขนาด 58 x 76 ซม.

4.3 วิเคราะห์ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ระยะที่ 3

- ด้านความงาม ทักษะทางศิลปะที่มีปรากฏจริงบนองค์พระมหาเจดีย์ทั้ง 4 รัชกาล ถูกนำมาใช้จัดวางองค์ประกอบขึ้นใหม่อย่างอิสระ สร้างให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนมีความเป็นเอกภาพ ระหว่างพื้นที่ว่างและโครงสร้างรูปทรงองค์พระมหาเจดีย์ โดยมีลักษณะทางกายภาพเป็นการรวมกลุ่มกันของ มีการสร้างจุดเด่นด้วยบริเวณว่าง (Space) ใช้จังหวะของการซ้ำ (Repetition) ปรับจังหวะให้มีช่องว่างที่แตกต่างกัน มีทั้งจังหวะก้าวหน้า (Progressive) หรือการแยกตัว ให้เกิดพื้นที่ว่างตามจินตนาการด้วยการแปรเปลี่ยน หรือการลดหลั่นด้วยขนาด รูปร่าง สี น้ำหนัก เส้น ในการกำหนดทิศทางเพื่อนำสายตาไม่ว่าจะเกิดจากเส้นลักษณะแท้จริง (Actual Line) หรือ เส้นโดยนัย (Implied Line) มีการทับซ้อนกันของสายเส้นโครงสร้างก่อให้เกิดมิติ ทำให้ผลงานมีความเคลื่อนไหว ให้ความรู้สึกเปรียบเสมือนองค์พระมหาเจดีย์มีความโปร่งโล่ง เบาและร่อนลอยบนท้องฟ้า สร้างความสมดุล (Balance) ด้วยการจัดให้ภาพมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่า ๆ กันทั้งภาพ มีสัดส่วน (Proportion) ที่เป็นมาตรฐาน ส่วนเล็กสัมพันธ์กับส่วนที่ใหญ่กว่า ส่วนที่ใหญ่กว่าสัมพันธ์กับส่วนรวม

องค์ประกอบทั้งหลายที่นำมาจัดรวมกัน การสร้างจุดเด่นด้วยทิศทางของเส้นนำสายตาที่เกิดจากขนาดที่แปรเปลี่ยน (Gradation) แม้ปลายของเส้นนำสายตานั้นจะมีรูปร่างขนาดเล็ก แต่สามารถเป็นจุดดึงดูดสายตาได้ มากกว่า รูปร่างขนาดใหญ่ มิติ ปรากฏระยะใกล้ - ไกล สร้างความรู้สึกถึงมิติของความลึก ที่มีลักษณะกลืนหายเข้าไปในบรรยากาศ เพื่อช่วยขับเน้นให้ที่ว่างบวก ให้ความรู้สึกเหมือนมีอากาศล้อมรอบ ทำให้ใบไม้และดอกไม้พริ้วไหว โดยการสร้างสรรค์ผลงานตะแกรงใหม่ที่สร้างแม่พิมพ์ด้วยการแยกบล็อกออกเป็น 4 สี CMYK สีมี่ลักษณะโปร่งใสเมื่อทับซ้อนกันจะเกิดภาพ ซึ่งเป็นหลักการประสานกันของสีโดยการแตะแต้ม ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ในลัทธินี้ โออิมเพรสชันนิสม์

- ด้านสาระ ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานจากความประทับใจในความงามขององค์พระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล ที่เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาและจิตใจของคนไทย เป็นศูนย์รวมแห่งคุณความดี รวมพลังศรัทธา อยู่ในดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ ที่สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องจุดศูนย์กลางโลกพระพุทธศาสนา ในชมพูทวีป

- ด้านอารมณ์ความรู้สึก ความอิสระสร้างความสุข โดยปราศจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ถูกจำกัดบนความถูกต้อง ไม่ยึดติดอยู่กับกรอบของการวางให้ถูกที่ถูกตำแหน่ง ไม่ยึดติดกับความรู้สึกหนักของวัตถุที่ถูกสร้างขึ้นจริงด้วยอิฐ หิน ดิน ทราย เส้นที่ซิกแซกหักเหตามเหลี่ยมมุมของเจดีย์ และกลุ่มของช่อเถาของดอกไม้ที่ประดับตกแต่งบนฐานแต่ละชั้นของเจดีย์ โดยการสร้างสรรค์ตัดทอนเอา

เฉพาะสาระสำคัญของเส้น สี ลวดลาย โครงสร้างต่างๆ ให้ล่องลอยอยู่ในบรรยากาศ บางเบาว่างเปล่า ไม่รู้สึกอึดอัด มีแต่ความโปร่งโล่งสบาย งดงาม ตามจินตนาการ ที่นำมาซึ่งความรู้สึกประทับใจและ สร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้ชมได้เข้าถึงสุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์ทั้ง 4 โดยการนำเสนอสาระ รูปทรงทางความงามจากการใช้ทัศนธาตุแสดงความงามที่ประสานสัมพันธ์กัน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

โครงการภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล ผู้วิจัย นำเสนอผลงานศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมทางศาสนาอันงดงาม

ผลงานการสร้างสรรค์ประกอบกันขึ้นระหว่างเนื้อหาและรูปทรง โดยมีลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏองค์พระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล แสดงให้เห็นถึงความงดงามหรือ “สุนทรียะ” อันเกิดจากสัญลักษณ์แห่งความเชื่อ ความศรัทธาในรูปแบบของการสร้างเจดีย์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมจิตใจให้แก่พุทธศาสนิกชน สิ่งเหล่านี้ล้วนให้ความรู้สึกสุนทรียะจากสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่ได้รับประสบการณ์ทางสุนทรียะจากวัตถุซึ่งเป็นรูปธรรมโดยตรงจนเกิดเป็นความคิด รวบรวมที่มีลักษณะกึ่งนามธรรม แสดงความรู้สึกประทับใจในความงดงามที่เกิดขึ้นจากความศรัทธา

จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสถาปัตยกรรมทางศาสนา นำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ถ่ายทอดคุณค่าความงามขององค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล ที่ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล จำนวน 12 ชิ้น วิธีการดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์

จากการศึกษาหาทัศนธาตุที่ปรากฏซึ่งความงดงามในองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล จากการเขียนลอกลายเส้น 2 มิติ ในลักษณะการเขียนแบบทางสถาปัตยกรรม คือ การถอดแบบความงามจากลายเส้นโครงสร้างเจดีย์ทรงเครื่องขนาดใหญ่ อยู่ในผังย่อมุมไม้ 20 และถอดแบบลายเส้นจากองค์พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย ย่อไม้มุม 12 ที่ปรากฏทั้งโครงสร้างรูปทรงและรายละเอียดของลวดลายกระเบื้องเคลือบที่ตกแต่งบนองค์เจดีย์ ในส่วนฐาน ส่วนองค์ระฆัง และส่วนยอด ของพระมหาเจดีย์ และศึกษาจากการลงพื้นที่สำรวจ จำนวนสี่ ลวดลายและการทำซ้ำของลวดลายแต่ละชั้น พื้นผิวที่ปรากฏลักษณะเฉพาะของเจดีย์แต่ละองค์แสดงรายละเอียดในสถานที่จริง

ศึกษาผลงานศิลปกรรมของศิลปินทั้งในและต่างประเทศ หาเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานให้เหมาะสมกับรูปแบบและแนวคิด โดยผู้วิจัยได้รับอิทธิพลด้านรูปแบบ จากผลงานศิลปกรรม ศาสตราจารย์เกียรติคุณปริญญา ตันตีสุข อิทธิพลด้านเนื้อหา จากผลงานศิลปกรรม ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง และอิทธิพลด้านเทคนิคจากศิลปกรรมลัทธินีโออิมเพรสชันนิสม์ Neo - Impressionism Art

นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ทดลองหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ เพื่อใช้ตอบสนองความคิดที่มีอยู่ และเข้าสู่กระบวนการร่างภาพต้นแบบผลงาน โดยแบ่งผลงานออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งทั้ง 3 ระยะนี้ได้มีการปรับปรุงและแก้ปัญหาทั้งในด้านการทดลองหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ จากการระดมสมองที่ ผู้วิจัยสร้างแม่พิมพ์โดยการเขียนด้วยปากกาหมึกดำ (Rotring) และดินสอไขสีดำ (Mitsu Bishi 7600) เขียนลายเส้นลวดลายที่ปรากฏในองค์พระมหาเจดีย์ทั้งหมดโดยไม่ได้แบ่งสี ลงบนกระดาษไขฟิล์ม นำเข้าสู่กระบวนการพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมด้วยสีจม ใช้น้ำ มีรูปแบบการแสดงผลที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน พัฒนาต่อไปสู่ระยะที่สองโดยการเขียนแม่พิมพ์ด้วยแท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (Apple iPad) ผ่าน Application Adobe Illustrator Draw แบ่ง Layer ตามจำนวนสีที่ปรากฏในภาพร่างต้นแบบ จากนั้นนำไป Print ลงบนกระดาษไขเพื่อใช้ในการพิมพ์ตะแกรงไหมตามลำดับ ผลงานในระยะนี้ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอความงามที่เกิดจากเส้นและสี แต่มีข้อจำกัดทางด้านเทคนิคที่ต้องใช้เวลา และรูปแบบที่มีมุมมอง (Low-angle shot) ที่ใกล้ (Close up) มากเกินไป ไม่สามารถเห็นโครงสร้างของการจัดองค์ประกอบในลักษณะการรวมกลุ่มกันขององค์พระมหาเจดีย์ทั้งสี่รัชกาล นำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานในระยะสุดท้าย โดยการนำภาพร่างต้นแบบไปปรับไฟล์แยกเม็ดสกรีนในโปรแกรม Adobe Photoshop ก่อนนำ Print ลงบนกระดาษไข โดยการแยกสีเม็ดสกรีนแบบ 4 สี CMYK (4 Color process separation) เป็นการพิมพ์แบบสอดสีหรือการพิมพ์ออฟเซต 4 สี

สร้างสรรค์ผลงานที่ได้จากสุนทรียภาพขององค์พระมหาเจดีย์ ที่เต็มไปด้วยความงดงาม ความประณีตที่เกิดขึ้นจากความศรัทธา ผู้วิจัยเกิดความรู้สึกประทับใจ มีความอึ้งอัมตะใจในคุณค่าทางความงาม การเรียงซ้อนกันของชั้นที่มีความลดหลั่นกันตามลำดับจากฐานด้านล่างไปจนถึงปลายยอดอย่างเหมาะสม ทั้งปริมาตร เส้น ทิศทาง ลักษณะผิววัสดุ สี ที่ว่าง สร้างให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงพีรามิดที่มียอดแหลม เกิดอากาศ (space) ไหลเข้าอกระหว่างพระมหาเจดีย์ทั้ง 4 องค์ และด้วยขนาดที่สูงใหญ่ทำให้สามารถสะกดสายตาของผู้ชมให้เห็นองค์พระมหาเจดีย์ได้อย่างเด่นชัด มีความสง่างาม สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะกึ่งนามธรรม โดยมีเจดีย์เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาและจิตใจของคนไทย เป็นศูนย์รวมแห่งคุณความดี รวมพลังศรัทธา อยู่ในดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ ที่สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่อง จุดศูนย์กลางโลกพระพุทธศาสนา ในชมพูทวีป ถ่ายทอดความรู้สึกประทับใจในความงดงามขององค์พระมหาเจดีย์ 4 รัชกาล โดยการนำเสนอสาระรูปทรงทางความงามจากการใช้ทัศนธาตุแสดงความงามที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างอิสระ สะท้อนบุคลิกลักษณะเฉพาะตนในงานสร้างสรรค์ สร้างองค์ความรู้ผ่านการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ สร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้ชมได้เข้าถึงสุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์ทั้ง 4 ได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2559). **สุนทรียศาสตร์หลักปรัชญาศิลปะทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปะวิจารณ์**.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์และจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี สำนักงาน
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2536). **ประชุมหมยรับสั่งภาค 4 ตอนที่ 1 สมัยกรุง
รัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จ.ศ. 1186 -1205**.
กรุงเทพฯ : สำนักฯ.

เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค). (2504). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์
รัชกาลที่ 3**, เล่ม 1. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2547). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4**, ฉบับเจ้าพระยาทิพากร
วงศ์ .กรุงเทพฯ : ต้นฉบับ.

ชาติรี ประกิตนันทการ. (2556). **ศิลปะ-สถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 1: แนวคิด คติสัญลักษณ์ และ
ความหมาย ทางสังคมยุคต้นรัตนโกสินทร์** .วารสารวิจัยศิลป, 4 (1), 298.

น. ณ ปากน้ำ.(2540). **บันไดเข้าถึงศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ต้นอ่อน แกรมมี่ จำกัด.
โครงการสยามวิทยา.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2551). **งานช่าง สมัยพระนั่งเกล้าฯ**. กรุงเทพฯ : มติชน,

_____. (2556). **พุทธศิลป์สมัยรัตนโกสินทร์ : พัฒนาการของงานช่างและแนวคิดที่
ปรับเปลี่ยน**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.

ศานติ ภัคดีคำ.(บรรณาธิการ).(2552). **จดหมายเหตุวัดพระเชตุพนสมัยรัชกาลที่ 1-4**. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน).

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2539). **การสร้างสรรคและการพัฒนาพฤติกรรมสร้างสรรค**. ภาควิชาานฤมิต
ศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2561). **ผลงานออกแบบเลขศิลป์ในงานนฤมิตศิลป์ชุด “สุนทรียะ คุณค่าของ
วิถีอีสาน”**. กรุงเทพฯ.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระ
ยาดำรงราชานุภาพ. (2504). **สาส์นสมเด็จพระ**. เล่ม 2. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา.

- สันติ เล็กสุขุม.(2548). **ข้อมูลกับมุมมอง : ศิลปะรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- _____ (2552). **เจดีย์ : ความเป็นมาและคำศัพท์เรียกองค์ประกอบเจดีย์ในประเทศไทย**, (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- สุเชาว์ พลอยชุม. (2534). **สุนทรียศาสตร์ ปัญหาและทฤษฎีเกี่ยวกับความงามและศิลปะ**. โครงการตำราภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุริยา รัตนกุลและคนอื่นๆ. (2550). **พระอารามหลวงในกรุงเทพมหานคร เล่ม 2**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2533). **ประสบการณ์สุนทรียะ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ต้นอ่อน จำกัด.

ออนไลน์

- ลานธรรมจักรประจำรัชกาลที่ 1. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, สืบค้นจาก <http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?f=24&t=19426>
- พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา. (2547). **เจดีย์ในพระพุทธศาสนา**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน พ.ศ.2561, สืบค้นจาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/503>
- วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563 , สืบค้นจาก <http://www.watpho.com/th#Page5>
- คลังสะสมศิลปกรรมของมหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563 , สืบค้นจาก http://www.resource.lib.su.ac.th/awardsu/web/artdetail?item_id=171
- ศิลปกรรมลัทธินีโออิมเพรสชันนิสม์ Neo - Impressionism Art. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563 , สืบค้นจาก <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=tlemovie&month=09-2008&date=11&group=5&gblog=3>
- A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563 , จากวิกิพีเดีย https://en.wikipedia.org/wiki/A_Sunday_Afternoon_on_the_Island_of_La_Grande_Jatte

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ: นางมินทร์ลดา จักรชัยอนันท์
 ตำแหน่ง: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 ที่อยู่: 55/190 ม. 5 หมู่บ้านแกรนด์กิตติยา ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
 อีเมล: mintlada.ple@gmail.com
 โทรศัพท์: 0923932871

ประวัติการศึกษา:

พ.ศ. 2544 ศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ (เกียรตินิยมอันดับสอง)
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาจิตรศิลป์
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 พ.ศ. 2548 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและ
 ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รางวัลและเกียรติประวัติ งานวิจัย:

พ.ศ. 2543 รางวัลสนับสนุนศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 17 ปี
 พ.ศ. 2546 รับทุนราชกรีธา
 พ.ศ. 2548 รับทุนอุดหนุนงานวิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
 พ.ศ. 2548 รับทุนกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะการสร้างสรรค์ศิลปะ
 “มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์”
 พ.ศ. 2557 โครงการงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์โดยใช้
 คุณลักษณะความต่างของน้ำและน้ำมันเรื่อง ครอบครัว
 พ.ศ. 2558 โครงการงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์โดยกระบวนการ
 ภาพถ่าย (Photo Lithography) และ Monoprint (สีน้ำ)
 พ.ศ. 2559 โครงการงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์โดยกระบวนการ
 ภาพถ่าย (Photo Lithography) และ Monoprint (สีน้ำ) ลงบนแม่พิมพ์ขึ้น
 เดี่ยว
 พ.ศ. 2560 โครงการงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง จินตนาการจากความผูกพันระหว่างแม่กับลูก

พ.ศ. 2563 โครงการงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม ชุด เส้น สี สุนทรียแห่งองค์พระมหาเจดีย์สี่รัชกาล

ประวัติการแสดงผลงาน

- พ.ศ.2537-2539 ร่วมแสดงนิทรรศการของนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์
- พ.ศ.2540-2543 ร่วมแสดงนิทรรศการของนักศึกษาภาควิจิตรศิลป์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- พ.ศ.2544-2548 ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ
- พ.ศ.2544-2548 ร่วมแสดงนิทรรศการของนักศึกษาสาขาภาพพิมพ์
คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ.2548-2560 ร่วมแสดงนิทรรศการของคณาจารย์และนักศึกษาคณะศิลปวิจิตร
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- พ.ศ.2552 ร่วมแสดงนิทรรศการ “Asian International Art Exhibition”
ครั้งที่ 23
- พ.ศ.2555 ร่วมแสดงนิทรรศการมหกรรมศิลปศึกษา-ช่างศิลป์ 55 ปี
- พ.ศ.2557 ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยความสัมพันธ์ไทย ญี่ปุ่น
The Thailand – Vietnam Art Contemporary Exhibition in Hanoi
- พ.ศ. 2558 - ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปะภาพพิมพ์ “ลูกกลิ้ง 4”
- นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ในโอกาสฉลอง พระชนมายุ 5 รอบ
- พ.ศ. 2559 - ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ และ คณะศิลปะและออกแบบ มหาวิทยาลัยไทยมา
- นิทรรศการประทับไว้ในเลย 2559
- 6 DIMENSIONS.
นิทรรศการเผยแพร่ กระบวนการ การวิจัยและกระบวนการสร้างสรรค์
ตามแนวทางการวิจัย ของ คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
กระทรวงวัฒนธรรม
- โครงการแสดงนิทรรศการศิลปกรรม คณาจารย์ด้านทัศนศิลป์
- นิทรรศการศิลปะ “Looking at 1200”
- นิทรรศการ “ด้วยใจภักดิ์ อัครศิลปิน แห่งสยาม”

- พ.ศ. 2560
- นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชู ครู ศิลปิน อาจารย์สวัสดิ์ ต้นดีสุข
 - ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และ คณะศิลปะและออกแบบ มหาวิทยาลัยไทยามะ
 - นิทรรศการศิลปะ “Looking 6”
 - นิทรรศการผลงานสร้างสรรค์ของคณาจารย์คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 - Contemporary Arts Exhibition under relationship Thai – Vietnam 2017
- พ.ศ.2561
- นิทรรศการผลงานสร้างสรรค์ของคณาจารย์คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 - นิทรรศการศิลปะ “Looking 7”
- พ.ศ.2562
- นิทรรศการศิลปะและการออกแบบ ครั้งที่ 1
 - นิทรรศการผลงานสร้างสรรค์ของคณาจารย์คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 - "One Belt and One Road International Art Exhibition" Xianning, Hubei, China
 - นิทรรศการศิลปะ “Looking 8”
- พ.ศ.2563
- นิทรรศการ “Looking 9” โดยคณาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาภาพพิมพ์ คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร :